

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 100. stavka 4. Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja („Narodne novine“, broj 127/19.) i članka 31. stavka 2. Zakona o Vladi Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 150/11., 119/14., 93/16. i 116/18.), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 18. lipnja 2021. donijela

ODLUKU

o donošenju Plana korištenja financijskih sredstava dobivenih od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u Republici Hrvatskoj od 2021. do 2025. godine

I.

Donosi se Plan korištenja financijskih sredstava dobivenih od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u Republici Hrvatskoj od 2021. do 2025. godine (u daljnjem tekstu: Plan), u tekstu koji je Vladi Republike Hrvatske dostavilo Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja aktom, KLASA: 351-01/21-09/10, URBROJ: 517-04-1-1-21-40, od 1. lipnja 2021.

II.

Zadužuju se ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za provedbu Plana.

III.

Ovlašćuje se ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša da prema potrebi provodi preraspodjelu prikupljenih prihoda za financiranje mjera Plana u iznosu od najviše 15 % ukupnih financijskih sredstava, odnosno prihoda Plana koji ne uključuju prihode državnog proračuna Republike Hrvatske.

IV.

Zadužuje se ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša da na svojim mrežnim stranicama objavi Plan.

V.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

KLASA: 022-03/21-04/76
URBROJ: 50301-05/27-21-3

Zagreb, 18. lipnja 2021.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

**PLAN KORIŠTENJA FINANCIJSKIH SREDSTAVA DOBIVENIH
OD PRODAJE EMISIJSKIH JEDINICA PUTEM DRAŽBI U
REPUBLICI HRVATSKOJ OD 2021. DO 2025. GODINE**

POPIS KRATICA

CO ₂	Ugljikov dioksid
EEX	Europska burza energije (<i>European Energy Exchange</i>)
EU	Europska unija (<i>European Union</i>)
EUA	Emisijska jedinica (<i>EU allowance</i>)
EUAA	Emisijska jedinica iz zrakoplovne djelatnosti
EU ETS	Europski sustav trgovanja emisijskim jedinicama (<i>European emission trading system</i>)
Fond	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
JLP(R)S	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
LULUCF	Korištenje zemljišta, prenamjena zemljišta i šumarstvo (<i>Land use, land use change and forestry</i>)
NECP	Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan za Republiku Hrvatsku od 2021. do 2030. godine
NIR	Izvešće o inventaru stakleničkih plinova (<i>National Inventory Report</i>)
UNFCCC	Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (<i>United Nations Framework Convention on Climate Change</i>)

SAŽETAK

Na temelju članka 100. stavka 3. Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja („Narodne novine“, broj 127/19.; u daljnjem tekstu: Zakon) nositelj izrade Plana korištenja financijskih sredstava dobivenih od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u Republici Hrvatskoj od 2021. do 2025. godine (u daljnjem tekstu: Plan) je Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja u suradnji s tijelima državne uprave nadležnim za područja: energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, graditeljstva, poljoprivrede, šumarstva, prometa, zaštite prirode, znanosti, turizma i zdravstva. Istim člankom Zakona u stavku 4., dana je ovlast Vladi Republike Hrvatske da donese Plan.

Vlada Republike Hrvatske je na svojoj sjednici održanoj 26. studenoga 2014. godine donijela Odluku o donošenju Plana korištenja financijskih sredstava dobivenih od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2016. godine („Narodne novine“, br. 140/14. i 12/17.).

Na sjednici održanoj 22. veljače 2018. godine, Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o donošenju Plana korištenja financijskih sredstava dobivenih od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u Republici Hrvatskoj, za razdoblje do 2020. godine („Narodne novine“, br. 19/18. i 84/19.). U razdoblju do 2020. godine planirani su prihodi od 1.510.000.000,00 HRK za financiranje mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama.

Za iduće četverogodišnje razdoblje od 2021. do 2025. godine, donosi se novi Plan. Cilj Plana je definicija, izračun i alokacija financijskih sredstava, prikupljenih prodajom emisijskih jedinica stakleničkih plinova putem dražbi od 2021. do 2025. godine.

Financijska sredstva od dražbi koriste se u Republici Hrvatskoj za ispunjenje obveza iz područja klimatskih promjena. Obvezu smanjenja emisija stakleničkih plinova na razini Europske unije, države članice provode zajednički, putem EU sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova (u daljnjem tekstu: EU ETS) i obvezama prema sektorima izvan EU ETS-a. Ukupni cilj smanjenja emisija do 2030. godine od -40 % u odnosu na razinu emisija u 1990. godini raspoređen je na način da sektori u EU ETS-u imaju zajednički cilj smanjenja emisija na razini EU-a od -43 %. Za sektore izvan EU ETS-a, cilj EU-a je ostvariti smanjenje emisija od -30 % u odnosu na razinu emisija u 2005. godini, pa su tako za svaku državu članicu određene godišnje kvote za razdoblje 2021. - 2030., na temelju načela solidarnosti, uzimajući u obzir različite mogućnosti država članica da financiraju mjere prema njihovom bruto domaćem proizvodu (BDP). Cilj smanjenja emisija u sektorima izvan EU ETS-a za Republiku Hrvatsku iznosi -7 % u 2030. godini, u odnosu na razinu emisija u 2005. godini.

Europsko vijeće je u prosincu 2020. godine usvojilo novi, povećani cilj EU-a do 2030. godine, a to je smanjenje emisija stakleničkih plinova, za najmanje 55 % u odnosu na razinu emisija u 1990. godini. To znači da će se i ciljevi Republike Hrvatske za sektore izvan EU ETS-a povećati, a mogli bi se postrožiti i ciljevi za obnovljive izvore energije te energetske učinkovitost. To će značiti strože i zahtjevnije uvjete poslovanja za gospodarske subjekte uključene u EU ETS.

U skladu s člankom 100. stavkom 2. Zakona, prikupljena financijska sredstva od prodaje emisijskih jedinica na dražbama koje organizira Europska energetska burza (EEX - *European Energy Exchange*), u Leipzigu, Njemačkoj, uplaćuju se na poseban račun Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (u daljnjem tekstu: Fond). Zakonom je propisano, da se s 95

% raspoloživih sredstava financiraju mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama. Preostala sredstva, u iznosu od 5 % ukupno prikupljenih sredstava, uplaćuju se u državni proračun Republike Hrvatske u skladu sa Zakonom te se namjenski koriste za provedbu aktivnosti iz područja klimatskih promjena.

Za Republiku Hrvatsku, određena je ukupna količina emisijskih jedinica namijenjenih za prodaju putem dražbi i ona za razdoblje od 2021. do 2025. godine, iznosi **12.623.000 emisijskih jedinica** (jedna emisijska jedinica predstavlja pravo na emisiju 1 tone CO₂).

Izračun očekivanih **prihoda od prodaje emisijskih jedinica** putem dražbi, temelji se na predviđenoj cijeni emisijskih jedinica te očekivanim količinama emisijskih jedinica, koje će se plasirati putem dražbe. Procjena cijene emisijskih jedinica do 2025. godine, napravljena je imajući u vidu aktualne trendove kretanja tržišne cijene emisijskih jedinica i potrebu da se projekcije i prihodi Plana koji će biti osnova za financijske planove, ugovaranje s korisnicima i sveukupno poslovanje Fonda u petogodišnjem razdoblju, procijene što realnije i uravnoteženije. Kretanje cijene emisijskih jedinica u četvrtom razdoblju trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova (2021. - 2030.), ponajprije će ovisiti o budućoj ekonomskoj aktivnosti, ali i o zakonodavnom okviru EU-a.

Za prodaju putem dražbi u razdoblju od 2021. do 2025. godine, za Republiku Hrvatsku će biti raspoloživo oko 12.623.000 emisijskih jedinica.

Prihodi su u Planu izračunati, uzimajući u obzir prosječne vrijednosti EUR/EUA po godinama kako slijedi:

2021. godina	30 EUR/EUA
2022. godina	30 EUR/EUA
2023. godina	30 EUR/EUA
2024. godina	30 EUR/EUA
2025. godina	30 EUR/EUA

Na temelju procijenjenih prosječnih vrijednosti EUR/EUA po godinama, Republika Hrvatska od 2021. do 2025. godine očekuje ukupni prihod od prodaje emisijskih jedinica u iznosu od okvirno **2.859.109.500 HRK**, uz procjenu da će prosječna korigirana cijena emisijskih jedinica u primarnoj dražbi u promatranom razdoblju iznositi oko **30 EUR/EUA**.

U skladu s navedenim, od ukupno planiranog prihoda od oko 2,86 milijardi HRK, u Fond će se za provedbu mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama u skladu s ovim Planom uplatiti **oko 2,72 milijardi kuna** što iznosi **95 %** od ukupno uplaćenih sredstava od prodaje na dražbama.

Preostali iznos od okvirno **143 milijuna kuna**, što iznosi **5 %** ukupno uplaćenih sredstava, uplatit će se u državni proračun Republike Hrvatske za pokrivanje troškova administriranja sustava trgovanja emisijskim jedinicama, za upravne poslove, poslove funkcioniranja Registra emisijskih jedinica stakleničkih plinova, dražbovatelja, nacionalnog sustava za praćenje emisija stakleničkih plinova i drugih poslova vezanih za područje klimatskih promjena.

Planiranom iznosu prihoda od prodaje emisijskih jedinica na dražbama za provedbu mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama u skladu s ovim Planom i u iznosu od

2.716.154.025 HRK, dodan je neutrošen iznos od **189.455.210,60 HRK** koji je preostao za korištenje od viška prihoda od dražbi emisijskih jedinica u razdoblju do 2020. godine, te je ukupan iznos raspoloživ za financiranje u razdoblju od 2021. do 2025. godine procijenjen na oko **2.905.609.235,60 HRK**.

Pri određivanju prioritetnih područja i mjera koje će biti financirane sredstvima prikupljenima putem prodaje na dražbi, ovaj Plan se usklađuje s Integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planom za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine (NECP), koji daje pregled ciljeva Republike Hrvatske za svaku od pet ključnih dimenzija Energetske unije (dekarbonizacija, energetska učinkovitost, energetska sigurnost, unutarnje energetske tržište te istraživanje, inovacije i konkurentnost) i odgovarajućih politika i mjera za ostvarivanje tih ciljeva. Sredstvima prikupljenima putem prodaje na dražbi, financiraju se i mjere iz Akcijskog plana za provedbu Strategije niskougljičnog razvoja i Akcijskog plana za provedbu Strategije prilagodbe klimatskim promjenama.

Klimatske promjene uvjetovane ljudskim djelovanjem, su problem koji se pogoršava u posljednjem desetljeću, a prema izvješću Europske agencije za okoliš (EEA), Republika Hrvatska pripada skupini od tri europske države s najvećim kumulativnim udjelom šteta od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja, u odnosu na bruto nacionalni proizvod (BNP). Republika Hrvatska treba prijeći s reaktivnog na pro aktivni pristup klimatskim promjenama, što znači da mora biti spremnija za djelovanje u izvanrednim događajima i povećati otpornost na učinke klimatskih promjena. Zbog toga će se financijskim sredstvima financirati i mjere prilagodbe klimatskim promjenama.

Plan alokacije sredstava detaljno je razrađen po prioritetnim mjerama, u skladu s namjenama korištenja raspoloživih sredstava propisanih Zakonom, a mjere su grupirane u četiri područja.

Tablica 1. Prijedlog raspodjele prihoda po prioritetnim mjerama

Oznaka mjere	PODRUČJE	Ukupno kumulativno financiranje do 2025. godine [HRK]	Predložena postotna raspodjela [%]
NuET	Niskougljična energetska tranzicija	1.589.491.348,60	54,70
NES/OT	Ukupno ne energetske sektor (uključujući sektor gospodarenja otpadom)	500.124.797,00	17,21
PKP	Prilagodba klimatskim promjenama	710.703.659,00	24,46
IR	Istraživanje i razvoj, stručna podrška i projekti s trećim zemljama	105.289.431,00	3,62
	SVEUKUPNO:	2.905.609.235,60	100 %

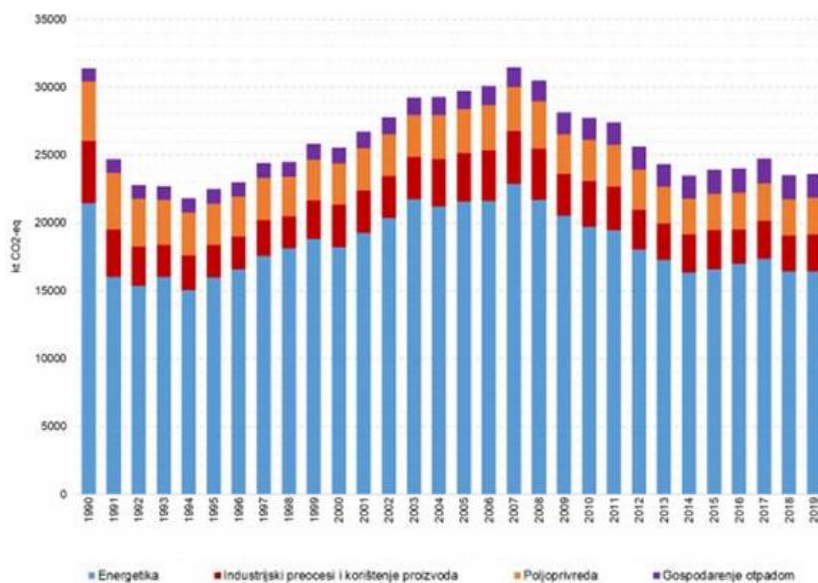
1. UVOD

Pitanje klimatskih promjena, nužno povezano s pitanjem energetske održivosti, jedno je od temeljnih područja europske politike razvoja do 2050. godine. Europskim Zelenim planom, usvojenim 15. siječnja 2020. godine, postavljen je cilj postizanja klimatske neutralnosti Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) do 2050. godine. Strateški ciljevi su usvojeni izmijenjenim klimatsko-energetskim paketom do 2030. godine te je na temelju sveobuhvatne procjene njegova učinka, Europska komisija predložila povećanje ambicija EU-a na način da se za 55 % smanje emisije stakleničkih plinova u odnosu na 1990. godinu i postavi ambiciozniji put za sljedećih 10 godina. Procjena je pokazala kako svi sektori gospodarstva i društva moraju dati svoj doprinos i utvrdila mjere i politike potrebne za postizanje tog cilja.

Financijska sredstva od dražbi Republike Hrvatske koriste se za ispunjenje obveza iz područja klimatskih promjena. Obvezu smanjenja emisija stakleničkih plinova na razini Europske unije države članice provode zajednički, putem EU sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova (u daljnjem tekstu: EU ETS) i obvezama u sektorima izvan EU ETS-a te je za navedeno uspostavljen obiman zakonodavni okvir.

Europsko vijeće je u prosincu 2020. godine usvojilo novi, povećani cilj EU-a do 2030. godine, a to je smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990. godine. To znači i da će se i ciljevi Republike Hrvatske za sektore izvan sustava trgovanja povećati, a mogli bi se postrožiti i ciljevi za obnovljive izvore energije te energetske učinkovitost. To će značiti strože i zahtjevnije uvjete poslovanja za gospodarske subjekte uključene u EU ETS.

Prema Izvješću o inventaru stakleničkih plinova za Republiku Hrvatsku – NIR 2020, najveći doprinos emisiji stakleničkih plinova u 2018. godini, ne uključujući sektor Korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstvo (LULUCF), imao je sektor Energetika sa 69,1 %, slijedi Poljoprivreda sa 11,4 %, Industrijski procesi i uporaba proizvoda sa 10,9 % i Otpad sa 8,6 %. Ova struktura je, uz neznatne promjene, zadržana tijekom cijelog razdoblja 1990. - 2018. U 2018. godini ukupna emisija stakleničkih plinova u Hrvatskoj je iznosila 23,792.8 kt CO_{2-eq} ne uključujući LULUCF sektor, dok je ukupna emisija iznosila 18,698.5 kt CO_{2-eq} uključujući LULUCF sektor, što predstavlja odliv od 21,4 % u 2018. godini. Dakle, neenergetski sektori čine oko 30,9 % ukupne nacionalne emisije stakleničkih plinova. Također, vidljivo je da u tom razdoblju nema značajnijih oscilacija sektorskih emisija.

Slika 1.1. Trend emisija stakleničkih plinova za određene sektore

U lipnju 2020. godine je izrađen nacrt Scenarija za postizanje većih smanjenja emisija do 2030. godine i klimatske neutralnosti u Republici Hrvatskoj do 2050. godine za energetske sektor. U tijeku je izrada Studije kojom se razmatra postizanje većih smanjenja emisija do 2030. godine i klimatske neutralnosti u Republici Hrvatskoj do 2050. godine za sektore izvan sektora energetike.

Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (u daljnjem tekstu: Niskougljična strategija) je izrađena i usvojena („Narodne novine“, broj 63/21.) kako bi Republika Hrvatska usmjerila svoj razvoj na niskougljično gospodarstvo te kako bi ispunila obvezu dostavljanja niskougljične strategije u Europsku komisiju i Tajništvo Pariškog sporazuma. Scenarij postizanja klimatske neutralnosti u 2050. godini uključen je u Niskougljičnu strategiju u obliku informacije. Razlog tome je što će obveze za Republiku Hrvatsku do 2030. godine biti poznate tek nakon definiranja svih sektorskih ciljeva kojima će se osigurati dostizanje cilja smanjenja emisija u EU-u za najmanje -55 % i izmjene cjelokupnog EU sektorskog zakonodavstva. Također, 2023. godine očekuje se obveza revizije Integriranog nacionalnog energetskeg i klimatskeg plana (u daljnjem tekstu: NECP) koji je, krajem 2019. godine dostavljen Europskoj komisiji, a koji će se revidirati u skladu s novom raspodjelom napora smanjenja emisija za države članice i novim sektorskim ciljevima. Započeta je i izrada petogodišnjeg Akcijskeg plana za provedbu Niskougljične strategije koji će sadržavati mjere iz scenarija za postizanje klimatske neutralnosti.

Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama zauzimaju jedno od najvažnijih mjesta u svjetskom strateškom planiranju. Pred Republikom Hrvatskom stoje posebno zahtjevni izazovi sučeljavanja i prilagodbi vrlo ozbiljnim štetnim posljedicama klimatskih promjena. Stupanjem na snagu Pariškog sporazuma, međunarodnog klimatskeg sporazuma, prilagodba klimatskim promjenama sve više dobiva pozornost na međunarodnoj razini, a također i u Republici Hrvatskoj. Pariški sporazum obvezuje države svijeta da poduzmu žurne mjere u smanjenju emisija stakleničkih plinova kako bi se globalni porast temperature ograničio na 2 °C odnosno na 1,5 °C u odnosu na preindustrijsko razdoblje i da poduzmu odgovarajuće mjere prilagodbe klimatskim promjenama, kako bi se smanjili štetni utjecaji klimatskih promjena.

Republika Hrvatska donijela je Strategiju prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu („Narodne novine“, broj 46/20.) (u daljnjem tekstu: Strategija prilagodbe klimatskim promjenama) koja predstavlja temeljni dokument, kojim se uspostavlja okvir za provedbu svih mjera prilagodbe klimatskim promjenama na razini Republike Hrvatske. Slijedeći smjernice Strategije prilagodbe klimatskim promjenama izrađen je nacrt Akcijskog plana provedbe Strategije prilagodbe za razdoblje od 2021. do 2025. godine. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama daje viziju i smjernice razvoja prilagodbe klimatskim promjenama do 2040. s pogledom do 2070. godine, dok Akcijski plan sadrži prioritetne mjere, proizašle iz Strategije prilagodbe klimatskim promjenama za razdoblje od 2021. do 2025. godine.

Klimatske promjene su jedan od najvećih izazova s kojim se danas svi suočavamo, a imaju izravne posljedice na gospodarstvo, okoliš i društvo u cjelini. Stoga, Republika Hrvatska treba osigurati stabilnost i napredak uravnoteženim politikama uz poduzimanje mjera za ublažavanje klimatskih promjena, odnosno za smanjenje svih utjecaja koji dovode do njihovog nastajanja. S druge strane, također je potrebno pripremiti se i u što većoj mjeri prilagoditi klimatskim promjenama koje iz godine u godinu imaju sve više utjecaja.

Pri određivanju prioritetnih područja i mjera, koje će biti financirane sredstvima prikupljenima prodajom jedinica na dražbi, ovaj Plan se usklađuje s NECP-om koji daje pregled ciljeva Republike Hrvatske za svaku od pet ključnih dimenzija Energetske unije (dekarbonizacija, energetska učinkovitost, energetska sigurnost, unutarnje energetske tržište te istraživanje, inovacije i konkurentnost) i odgovarajućih politika i mjera za ostvarivanje tih ciljeva.

EU ETS je razvijen kao tržišni mehanizam za smanjenje emisija i pokrenut je 2005. godine, a danas uključuje 27 država članica EU-a i 3 države Europskog gospodarskog prostora koje nisu članice EU-a. Od početka 2013. godine dolazi do promjena i poboljšanja EU ETS sustava na temelju Direktive 2009/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva 2003/87/EZ kako bi se unaprijedio i proširio sustav trgovanja emisijskim jedinicama Zajednice (SL L 140, 5. 6. 2009.), kada je uvedena značajna promjena u smislu uvođenja obveze kupovanja emisijskih jedinica putem dražbi za većinu sudionika sustava. Već od 2013. godine svi proizvođači električne energije moraju kupovati cjelokupan potreban iznos emisijskih jedinica na dražbi (primarno tržište) ili na sekundarnom tržištu. Emisijske jedinice dodjeljuju se operaterima postrojenja i operatorima zrakoplova u EU ETS-u na dva načina. Jedan dio emisijskih jedinica dodjeljuje se besplatno prema posebnim pravilima za koja su ključne razine povijesnih djelatnosti i unaprijed definirane referentne vrijednosti za industrijske proizvode. Preostali dio emisijskih jedinica izračunava se na temelju ukupne količine jedinica određene za dodjelu u pojedinoj godini razdoblja trgovanja umanjene za količinu besplatno dodijeljenih emisijskih jedinica u istoj godini. U svrhu ostvarenja cilja smanjenja emisija u EU ETS-u, primjenjuje se linearno godišnje smanjenje ukupne EU kvote za 1,74 % koje se od 2021. godine povećava na 2,2 %. Jedinice koje nisu besplatno dodijeljene kupuju se na tržištu emisijama stakleničkih plinova, od kojih je jedno i dražbovanje količina država članica EU. Ukupna količina jedinica za dražbovanje raspodjeljuje se na sve države članice EU-a prema udjelu emisija države u ukupnoj emisiji iz EU ETS-a.

Republika Hrvatska je dio EU ETS-a od 1. siječnja 2013. godine i u njemu danas sudjeluje 48 postrojenja i jedna zrakoplovna kompanija.

Sudionici EU ETS-a iz Republike Hrvatske mogu kupovati emisijske jedinice na dražbama, a pristup dražbama je otvoren za sve sudionike tržišta neovisno o matičnoj državi. Prikupljena financijska sredstva od prodaje emisijskih jedinica na dražbama uplaćuju se u Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (u daljnjem tekstu: Fond) na poseban račun. U skladu s člankom 100. Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (Narodne novine, broj 127/19), 95 % raspoloživih sredstava koristi se za sljedeće namjene:

1. smanjivanje emisija stakleničkih plinova iz antropogenih izvora
2. prilagodbu klimatskim promjenama u ranjivim sektorima
3. financiranje mjera ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe u trećim državama
4. financiranje obnovljivih izvora energije radi ispunjenja udjela obnovljivih izvora energije Republike Hrvatske
5. financiranje unaprjeđenja praćenja zaliha ugljika u šumama, održivog korištenja šumskih resursa i drvnih proizvoda
6. poticanje prijelaza na promet s niskim emisijama i javne oblike prometa
7. financiranje istraživanja i razvoja namijenjenih ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi klimatskim promjenama
8. okolišno sigurno hvatanje i geološko skladištenje ugljikova dioksida, osobito iz elektrana na fosilna goriva i određenih industrijskih sektora i podsektora
9. financiranje istraživanja i razvoja u području energetske učinkovitosti i čistih tehnologija, uključujući područje aeronautike i zračnog prijevoza
10. financiranje istraživanja i razvoja u području izvješćivanja o emisijama stakleničkih plinova i izvješćivanja iz sektora korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva
11. poticanje mjera energetske učinkovitosti u sektorima graditeljstva i prostornoga uređenja, industrije, prometa i usluga
12. osiguravanje financijske potpore za mjere koje pridonose suzbijanju energetske siromaštva
13. za financiranje zajedničkih projekata za smanjenje emisija stakleničkih plinova iz sektora zrakoplovstva, poput zajedničkog poduzeća za istraživanje o upravljanju zračnim prometom jedinstvenog europskog neba, zajedničkih tehnoloških inicijativa kojima se omogućuje široka upotreba Globalnog navigacijskog satelitskog sustava za satelitsku navigaciju i interoperabilni kapaciteti u svim državama članicama, osobito projekata usmjerenih na unaprjeđenje infrastrukture zračne plovidbe, pružanja usluga zračne plovidbe i upotrebe zračnog prostora
14. za moguće financiranje doprinosa Fondu za globalnu energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije i mjera za sprečavanje krčenja šuma. Ako Republika Hrvatska koristi te prihode za sufinanciranje istraživanja i inovacija, posebnu pozornost posvećuje programima ili inicijativama u okviru Devetog okvirnog programa Europske unije za istraživanje i inovacije.

Preostalih 5 % financijskih sredstava od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi uplaćuje se u državni proračun Republike Hrvatske za pokrivanje troškova administriranja EU ETS-a, za upravne poslove, poslove funkcioniranja Registra emisijskih jedinica stakleničkih plinova, dražbovatelja, nacionalnog sustava za praćenje emisija stakleničkih plinova i drugih poslova vezanih za klimatske promjene. Prema Zakonu, na temelju prijedloga izvješća koje izrađuje Fond, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) je dužno podnositi Vladi Republike Hrvatske dvogodišnje izvješće o korištenju sredstava od dražbi. Prema Odluci Vlade Republike Hrvatske o dražbovatelju za obavljanje poslova dražbe emisijskih jedinica i izboru dražbenog sustava („Narodne novine“, broj 84/14.), Republika Hrvatska je priključena na zajedničku dražbovnu platformu za razmjenu energije u Europi (*European Energy Exchange*, EEX), u Leipzigu, Njemačkoj, na kojoj sudjeluju sve države članice EU-a, a Fond je određen za dražbovatelja koji će u ime Republike Hrvatske obavljati poslove dražbe emisijskih jedinica stakleničkih plinova.

Plan služi pravilnoj i učinkovitoj upotrebi financijskih sredstava. Pri predlaganju prioriternih područja i mjera za korištenje prikupljenih sredstava, vrlo važan kriterij je troškovna učinkovitost korištenja raspoloživih financijskih sredstava dobivenih od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi, odnosno ostvarenje najveće moguće učinkovitosti mjera smanjenja emisija stakleničkih plinova ili mjera prilagodbe klimatskim promjenama. Cilj Plana je definicija, izračun i alokacija financijskih sredstava prikupljenih prodajom emisijskih jedinica putem dražbi za razdoblje od 2021. do 2025. godine.

Izračun očekivanih prihoda od prodaje putem dražbi temelji se na predviđenoj cijeni emisijskih jedinica te prethodno određenim količinama jedinica za Republiku Hrvatsku koje će biti stavljene na dražbu. U skladu s namjenama korištenja raspoloživih sredstava određenih Zakonom, mjere su grupirane u četiri područja (Energetska tranzicija, Ukupno neenergetski sektor, Prilagodba klimatskim promjenama, Istraživanje i razvoj, stručna podrška i projekti s trećim zemljama) sa sljedećim mjerama:

- obnovljivi izvori energije
- energetska učinkovitost
- energetska siromaštvo
- promet
- neenergetski sektori (uključujući sektor gospodarenja otpadom)
- prilagodba klimatskim promjenama
- istraživanje i razvoj te stručna podrška
- financiranje projekata u trećim zemljama.

Za svako od navedenih četiri prioriternih područja definirane su mjere, a informacije o njihovoj provedbi dane su u daljnjem tekstu. Vodio se računa o usklađivanju s već provedenim analizama i nacionalnim strateškim i planskim dokumentima.

U skladu s člankom 99. stavkom 5. Zakona, tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša i dražbovatelj sklapaju ugovor kojim se pobliže uređuju prava i obaveze u vezi provođenja dražbe emisijskih jedinica i korištenja financijskih sredstava. Radna skupina koja je osnovana za potrebe praćenja provođenja dražbe emisijskih jedinica i komunikacije između tijela državne uprave nadležnog za zaštitu okoliša i dražbovatelja, sudjeluje u stvaranju sadržaja natječaja koji se financira sredstvima Plana u pogledu izbora područja i obima financiranja. Spomenuta radna skupina također daje suglasnost na popis projekata kojima će se odobriti financiranje.

Iz EU zakonodavstva proizlaze zahtjevi za opsežnim izvješćivanjem o učincima provedbe mjera ublaženja, tj. smanjenja emisija te prilagodbe klimatskim promjenama. Smanjivanje emisija stakleničkih plinova na teritoriju Republike Hrvatske osigurava se provođenjem Niskougljične strategije Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu, Akcijskog plana provedbe Niskougljične strategije, NECP-a, mjerama u sektorima izvan EU ETS-a, mjerama u sektoru korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva i drugim mjerama koje pridonose ublažavanju klimatskih promjena. Za potrebe praćenja i izvješćivanja o emisijama stakleničkih plinova prikupljaju se podaci, koji se koriste za planiranje i vođenje politike i mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama te se o tome izvještava Tajništvo Okvirne konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (u daljnjem tekstu: UNFCCC) i Europska komisija.

Prvo izvješće o provedbi NECP-a Republika Hrvatska treba dostaviti Europskoj komisiji 15. ožujka 2023. godine za razdoblje do 2021. godine. Ovim izvješćem Republika Hrvatska treba Europsku komisiju izvijestiti o napretku, uključujući i informacije o ostvarenom napretku prema ostvarivanju ciljeva i doprinosa NECP-a u provedbi politika i mjera nužnih za njihovo ostvarivanje. Iz navedenog proizlazi da je potrebno uspostaviti sustav praćenja efikasnosti trošenja financijskih sredstava na mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama, a posebno sredstava dobivenih od prihoda od dražbi.

Zbog toga je od svakog prijavitelja projekta potrebno tražiti procjenu smanjenja emisija stakleničkih plinova koja će biti ostvarena provedbom projekta te podatke o očekivanom smanjenju rizika i prilagodbi klimatskim promjenama.

Nositelji projekata koji će biti financirani sredstvima Plana trebaju dostaviti kartice s osnovnim podacima o projektima ublaženja i prilagodbe klimatskim promjenama koje su do sada provodili. Ove kartice bi trebale sadržavati osnovne informacije kao što su: naziv projekta, tko ga je provodio, trajanje i rok provedbe projekta, ciljevi projekta kao i informacije o tome gdje su objavljeni rezultati projekta. Vezano za projekte istraživanja i prilagodbe klimatskim promjenama potrebno je, pored rezultata projekta, omogućiti pristup i svim prikupljenim podacima u sklopu projekta. Ove informacije su potrebne radi osiguranja održivosti projekta te da rezultati projekata mogu biti dostupni svim dionicima, uključujući akademsku zajednicu.

2. OBVEZE REPUBLIKE HRVATSKE U POGLEDU SMANJENJA EMISIJA STAKLENIČKIH PLINOVA

Kao članica EU, Republika Hrvatska podliježe zajedničkom cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova EU-a za najmanje 55 % do 2030. godine u odnosu na 1990. godinu.

Raspored napora za ostvarenje navedenog cilja između sektora EU ETS-a i sektora izvan EU ETS-a te na pojedine države članice Europska komisija će u srpnju 2021. godine predložiti u prijedlozima izmjene postojećeg klimatskog zakonodavstva.

Prijašnji cilj smanjenja emisija do 2030. godine za najmanje 40 % u odnosu na razinu emisija u 1990. godini je raspoređen na način da sektori u EU ETS-u imaju zajednički cilj na razini EU-a od -43 %. Za sektore izvan EU ETS-a cilj EU-a je ostvariti smanjenje emisija od -30 % u odnosu na razinu emisija u 2005. godini, pa su tako za svaku državu članicu određene godišnje kvote za razdoblje 2021. - 2030. na temelju načela solidarnosti, uzimajući u obzir različite mogućnosti država članica da financiraju mjere prema njihovom BDP-u. Cilj smanjenja emisija u sektorima izvan EU ETS-a za Republiku Hrvatsku stoga iznosi -7 % u 2030. godini u odnosu na razinu emisija u 2005. godini.

Posebno područje predstavlja sektor korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstvo, iz kojega niti jedna država članica ne bi smjela imati emisije i u kojemu se stoga bilježi glavni ponor emisija.

Sredstvima od prodaje emisijskih jedinica na dražbama sukladno ovom Planu financiraju se mjere koje Republika Hrvatska poduzima temeljem međunarodnih obveza i EU zakonodavstva, te propisa Republike Hrvatske. U nastavku slijedi popis međunarodnih obveza Republike Hrvatske i popis zakonodavnih akata iz kojih proizlaze obveze kao članice Europske unije te zakonodavstva u Republici Hrvatskoj.

Međunarodne obveze i obveze Republike Hrvatske u svojstvu države članice EU

Najznačajniji međunarodni sporazumi koje je Republika Hrvatska ratificirala te pravna stečevina EU-a koju je Republika Hrvatska preuzela na području ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama su:

Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC)

Kyotski protokol i njegova izmjena iz Dohe uz UNFCCC

Pariški sporazum

Montrealski protokol o tvarima koje oštećuju ozonski sloj

Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (u daljnjem tekstu: Direktiva 2003/87/EZ)

Uredba (EU) br. 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetsom unijom i djelovanjem u području klime (u daljnjem tekstu: Uredba Komisije (EU) br. 2018/1999)

Uredba (EU) br. 2018/841 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o uključivanju emisija i uklanjanja stakleničkih plinova iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva u okvir za klimatsku i energetske politiku do 2030.

Uredba (EU) br. 2018/842 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma

Provedbena odluka Komisije (EU) 2020/2126 od 16. prosinca 2020. o utvrđivanju godišnjih emisijskih kvota država članica za razdoblje 2021. - 2030. u skladu s Uredbom (EU) 2018/842

Uredba Komisije (EU) 1031/2010 od 12. studenoga 2010. o rasporedu, upravljanju i drugim aspektima dražbi emisijskih jedinica stakleničkih plinova prema Direktivi 2003/87/EZ (u daljnjem tekstu: Uredba Komisije (EU) br. 1031/2010)

Uredba Komisije (EU) br. 176/2014 od 25. veljače 2014. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1031/2010, posebno radi utvrđivanja količina emisijskih jedinica stakleničkih plinova za prodaju na dražbi u razdoblju 2013. - 2020. (u daljnjem tekstu: Uredba Komisije (EU) br. 176/2014)

Uredba (EU) br. 517/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o fluoriranim stakleničkim plinovima i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 842/2006

Odluka (EU) 2015/1814 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. listopada 2015. o uspostavi i funkcioniranju rezerve za stabilnost tržišta za sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova Unije i o izmjeni Direktive 2003/87/EZ.

Uredbom Komisije (EU) br. 1031/2010 i Uredbom Komisije (EU) br. 176/2014 o rasporedu, upravljanju i drugim aspektima dražbi emisijskih jedinica stakleničkih plinova određuju se pravila o rasporedu, upravljanju i drugim aspektima dražbi emisijskih jedinica prema Direktivi 2003/87/EZ. Ova se Uredba primjenjuje na dražbovanje emisijskih jedinica prema poglavlju II. (zrakoplovstvo) i dražbovanje emisijskih jedinica prema poglavlju III. (stacionarna postrojenja) Direktive 2003/87/EZ.

Uredbom Komisije (EU) br. 1031/2010 predviđena je količina emisijskih jedinica stakleničkih plinova koja se svake godine prodaje na dražbi nakon što se oduzme besplatna raspodjela od količine emisijskih jedinica za cijelu EU izdanih u toj godini. Godišnje količine utvrđene su na temelju ponude i potražnje emisijskih jedinica za vrijeme procjene i s pretpostavkom da će u tom razdoblju biti u tijeku gospodarski oporavak.

Zakonodavni okvir u Republici Hrvatskoj

Zakonodavni okvir na području klimatskih promjena, posebno s aspekta trgovanja emisijama stakleničkih plinova, čine sljedeći zakoni i podzakonski akti:

Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja („Narodne novine“, broj 127/19.).

Zakon o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost („Narodne novine“, br. 107/03. i 144/12.).

Zakon o gradnji („Narodne novine“, br. 153/13., 20/17., 39/19. i 125/19.).

Uredba o jediničnim naknadama, korektivnim koeficijentima i pobližim kriterijima i mjerilima za utvrđivanje naknade na emisiju u okoliš ugljikovog dioksida („Narodne novine“, br. 73/07. i 48/09.).

Uredba o načinu trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova („Narodne novine“, broj 89/20.).

Uredba o praćenju emisija stakleničkih plinova, politike i mjera za njihovo smanjenje u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 5/17.).

Pravilnik o načinu i rokovima obračunavanja i plaćanja naknade na emisiju u okoliš ugljikovog dioksida („Narodne novine“, broj 77/07.).

Pravilnik o načinu besplatne dodjele emisijskih jedinica postrojenjima i o praćenju, izvješćivanju i verifikaciji izvješća o emisijama stakleničkih plinova iz postrojenja i zrakoplova („Narodne novine“, broj 89/20.).

Odluka o dražbovatelju za obavljanje poslova dražbe emisijskih jedinica i izboru dražbenog sustava („Narodne novine“, broj 84/14.).

Odluka o donošenju Plana korištenja financijskih sredstava dobivenih od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2016. godine („Narodne novine“, br. 140/14. i 12/17.).

Odluka o donošenju Plana korištenja financijskih sredstava dobivenih od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2020. godine („Narodne novine“, br. 19/18. i 84/19.) .

Strategija energetskeg razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine s pogledom na 2050. godinu. („Narodne novine“, broj 25/20.).

Integrirani nacionalni energetske i klimatske plan za Republiku Hrvatsku od 2021. do 2030. godine (NECP).

Dugoročna strategija obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. godine („Narodne novine“, broj 140/20.).

Odlukom o dražbovatelju za obavljanje poslova dražbe emisijskih jedinica i izboru dražbenog sustava se utvrđuje da je Republika Hrvatska od 1. siječnja 2013. godine priključena na EU ETS te da će kao dražbeni sustav za provođenje dražbe koristiti zajedničku dražbenu platformu EU. Fond se određuje za dražbovatelja koji će u ime Republike Hrvatske obavljati poslove dražbe emisijskih jedinica stakleničkih plinova u okviru EU ETS-a.

3. IZRAČUN PRIHODA OD PRODAJE EMISIJSKIH JEDINICA PUTEM DRAŽBE

EU ETS je započeo 1. siječnja 2005. godine kao prvi međunarodni sustav za trgovanje emisijama stakleničkih plinova i do danas se zadržao kao osnovni alat EU-a za učinkovito smanjenje emisija stakleničkih plinova kojim je obuhvaćeno oko 45 % emisija stakleničkih plinova u EU-u. EU ETS obuhvaća više od 12.000 elektrana i proizvodnih postrojenja u 27 država članica EU-a te Lihtenštajnu, Norveškoj i Islandu, kao i emisije zračnih prijevoznika koji lete između europskih zračnih luka.

Do sada su završena dva razdoblja trgovanja emisijama stakleničkih plinova, prvo ili „razdoblje učenja“, koje je trajalo od 2005. do 2007. godine imalo je za cilj uhodavanje i pripremu drugog razdoblja trgovanja od 2008. do 2012. godine. Treće razdoblje trgovanja emisijama trajalo je od 2013. do 2020. godine te je s 2021. godinom započelo četvrto razdoblje trgovanja koje će trajati do 2030. godine.

3.1. Kretanje cijene emisijskih jedinica na dražbama

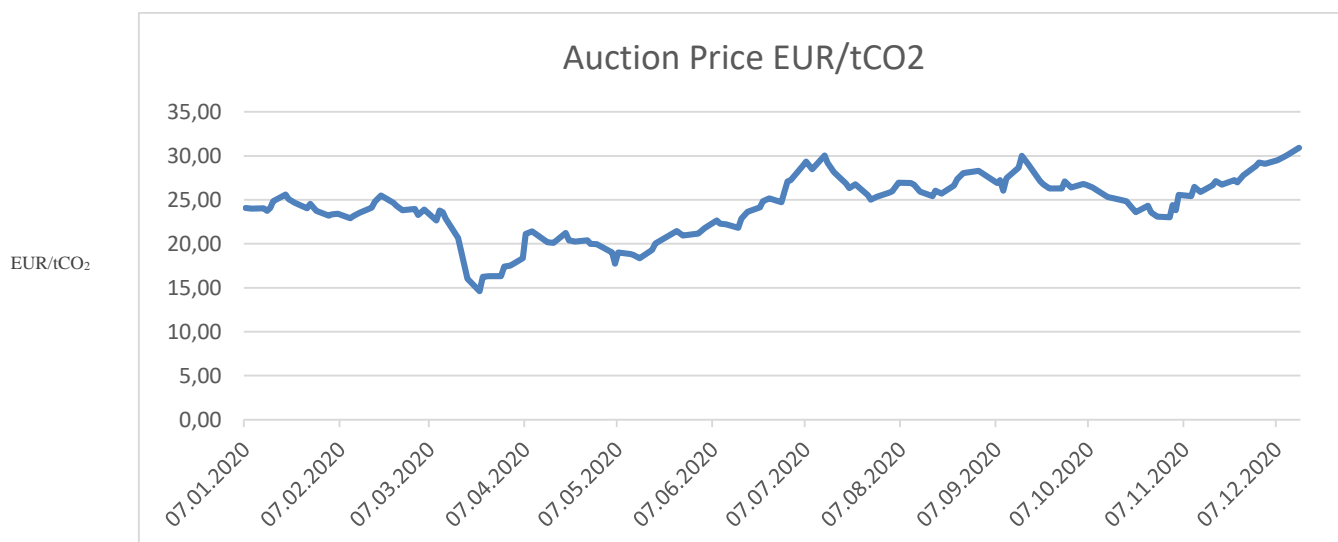
Trgovanje emisijskim jedinicama stakleničkih plinova održava se nekoliko puta tjedno na najvećoj dražbovnoj platformi za razmjenu energije u Europi, *European Energy Exchange* (EEX), u Leipzigu, u Njemačkoj, na kojoj sudjeluju sve države članice EU-a.

Cijene emisijskih jedinica značajno su se mijenjale od samog početka trgovanja u siječnju 2005. godine kada je cijena iznosila nešto više od 8 EUR/tCO₂, da bi do kraja godine narasla na 21 EUR/tCO₂. Već u travnju 2006. godine cijena je dosegla maksimum od 31,58 EUR/tCO₂, nakon čega su neke od članica EU-a objavile da je broj njihovih stvarnih emisija manji od broja dodijeljenih kvota za postrojenja, što je potom potvrdila i Europska komisija. To je dovelo do

naglog pada cijene za 54 % te je cijena u svibnju 2006. godine iznosila oko 10 EUR/tCO₂, s tendencijom stalnog pada. Naposljetku, zbog izostanka pouzdanih podataka, izdavanja prevelikog broja emisijskih jedinica te stvarnog smanjenja emisija, 2007. godine cijena emisijskih jedinica iz prvog razdoblja EU ETS-a (2005 - 2007.) pala je na nulu, jer se kupljene jedinice nisu mogle prenijeti u drugo razdoblje EU ETS-a (2008. - 2012.).

Na samom početku druge faze EU ETS-a, u svjetlu gospodarske krize, cijene su u razdoblju od ljeta 2008. godine pa sve do veljače 2009. godine naglo padale. Nakon toga slijedi period umjerenog rasta cijena koji svoj vrhunac doseže u svibnju 2011. godine kada je ostvarena dotad najviša cijena od 16,9 EUR/tCO₂, nakon čega opet dolazi do naglog pada uzrokovanog gospodarskom krizom i recesijom. Tijekom 2012. godine cijene su bile relativno stabilne i varirale su između 6 EUR/tCO₂ i 9 EUR/tCO₂.

Treće razdoblje trgovanja započelo je prethodnim trgovanjem emisijskih jedinica za 2013. godinu već u listopadu 2012. godine s prosječnom cijenom od oko 8 EUR/tCO₂ i cijena je nastavila rasti do 8,5 EUR/tCO₂ u studenom, nakon čega dolazi do naglog pada. Tako je u siječnju 2013. godine cijena iznosila 5,01 EUR/tCO₂, a u drugom kvartalu 2013. godine doseže minimum od 2,65 EUR/tCO₂. Nakon druge polovice 2013. godine zabilježen je kontinuirani rast cijena s manjim padovima što se nastavilo do kraja 2015. godine kada je cijena s 8,55 EUR/tCO₂ početkom 2016. godine pala na 4,65 EUR/tCO₂. U periodu od 2017. godine cijena je konstantno rasla do ožujka 2020. godine. Značajan, ali kratkotrajan pad cijene emisijske jedinice desio se zbog krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19, a od svibnja 2020. godine ponovno je krenula rasti čak do 29,50 EUR/tCO₂ krajem kolovoza nakon čega se spustila na prosječno 25 EUR/tCO₂. Na slici 3.1. prikazani su podaci o kretanju cijene emisijskih jedinica tijekom 2020. godine.

Slika 1. Cijene emisijskih jedinica u 2020. godini

Prema dražbovnom kalendaru na EEX-u se trguje tri puta tjedno (ponedjeljkom, utorkom i četvrtkom), osim za vrijeme blagdana i dva tjedna oko Božića i Nove godine kada nema trgovanja. Količine emisijskih jedinica jednolike su raspoređene tijekom godine, osim u kolovozu kada su upola manje nego ostalih mjeseci. Treba napomenuti da pored primarnog tržišta emisijskih jedinica putem dražbe (koje izdaju dražbovatelji koje određuju zemlje članice)

postoji i sekundarno tržište emisijskih jedinica. Na njemu svi tržišni sudionici slobodno trguju emisijskim jedinicama prethodno kupljenim na primarnom tržištu. Trgovanje na sekundarnom tržištu nema utjecaja na prihode dražbovatelja na primarnom tržištu pa se dalje neće razmatrati.

3.2. Procjena količine emisijskih jedinica za prodaju na dražbi za Republiku Hrvatsku

Republika Hrvatska dio je EU ETS-a od 1. siječnja 2013. godine u sklopu kojeg sudjeluje 48 postrojenja i jedan operator zrakoplova.

U proračunu količina emisijskih jedinica za Republiku Hrvatsku krenulo se od utvrđene količine za 2021. godinu koja iznosi 4.209.367 emisijskih jedinica. Ta količina predstavlja 0.5199 % ukupnih emisijskih jedinica EU-a koje će se naći u prodaji za 2021. godinu (809,7 milijuna emisijskih jedinica). Utvrđena količina za Republiku Hrvatsku umanjit će se za iznos od 597.885 emisijskih jedinica koji će se prebaciti u Modernizacijski fond te za procijenjen iznos od 1.272.000 emisijskih jedinica koje se stavljaju u mehanizam za stabilnost tržišta (MSR – *Market stability reserve*). Pretpostavljen je jednaki udio hrvatskih emisijskih jedinica u ukupnim jedinicama EU-a do 2025. godine koji će se smanjivati za linearni redukcijski faktor koji godišnje iznosi 2,2 %.

Broju količina emisijskih jedinica Republike Hrvatske za dražbovanje dodan je i iznos emisijskih jedinica za zrakoplovstvo koji iznosi 29.000 emisijskih jedinica godišnje. Prema tome, za prodaju putem dražbi u razdoblju od 2021. do 2025. godine za Republiku Hrvatsku će biti raspoloživo oko 12.623.000 emisijskih jedinica.

Tablica 2. Očekivana dinamika raspodjele emisijskih jedinica za prodaju na dražbi u razdoblju od 2021. do 2025. godine

Godina	RH količina emisijskih jedinica za prodaju na dražbi	Procjena prihoda (HRK)
2021.	2.340.000	530.010.000,00
2022.	2.288.500	518.345.250,00
2023.	2.238.000	506.907.000,00
2024.	2.910.000	659.115.000,00
2025.	2.846.500	644.732.250,00
Ukupno	12.623.000	2.859.109.500,00

Izračun očekivanih prihoda od prodaje ovih emisijskih jedinica putem dražbi temelji se na predviđenoj cijeni emisijskih jedinica te očekivanim količinama jedinica koje će se staviti na dražbu.

Prihodi su u Planu izračunati na temelju prosječnih vrijednosti EUR/EUA po godinama kako slijedi:

2021. godina   30 EUR/EUA
 2022. godina   30 EUR/EUA
 2023. godina   30 EUR/EUA

2024. godina	30 EUR/EUA
2025. godina	30 EUR/EUA

Na temelju procijenjenih prosječnih vrijednosti EUR/EUA po godinama, Republika Hrvatska očekuje ukupni prihod od prodaje emisijskih jedinica u iznosu od okvirno **2.859.109.500 HRK**, uz procjenu da će prosječna korigirana cijena emisijskih jedinica u primarnoj dražbi u promatranom razdoblju iznositi oko **30 EUR/EUA**.

U skladu s navedenim, od oko ukupno planiranih 2,86 milijardi HRK Fond će za mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama u skladu s ovim Planom, koristiti 95 % financijskih sredstava od dražbi što iznosi **oko 2,72 milijardi kuna**.

Preostali iznos od okvirno **143 milijuna kuna** uplatit će se u državni proračun Republike Hrvatske za pokrivanje troškova administriranja sustava trgovanja emisijskim jedinicama, za upravne poslove, poslove funkcioniranja Registra emisijskih jedinica stakleničkih plinova, dražbovatelja, nacionalnog sustava za praćenje emisija stakleničkih plinova i drugih poslova vezanih za područje klimatskih promjena.

Planiranom iznosu prihoda od prodaje emisijskih jedinica na dražbama za provedbu mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama u skladu s ovim Planom, dodan je neutrošen iznos od **189.455.210,60 HRK** koji je preostao za korištenje od viška prihoda od dražbi emisijskih jedinica u razdoblju do 2020. godine. Stoga je ukupni iznos za financiranje **mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama do 2025. godine** procijenjen na oko **2.905.609.235,60 HRK**.

Člankom 100. Zakona propisano je da će Vlada Republike Hrvatske na prijedlog tijela državne uprave nadležnog za zaštitu okoliša, tijela državne uprave nadležnog za gospodarstvo i Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, a uz odobrenje Europske komisije, donijeti odluku kojom će se utvrditi popis djelatnosti i financijske mjere u korist djelatnosti iz sektora odnosno podsektora koji se smatraju izloženima značajnom riziku od izmjještavanja emisija stakleničkih plinova u treće zemlje, zbog troškova vezanih za emisije stakleničkih plinova ugrađenih u cijene električne energije, u svrhu kompenzacije tih troškova, a u slučajevima kad su takve financijske mjere u skladu s posebnim propisom kojim se uređuju državne potpore. Do sada nisu utvrđene navedene kompenzacijske mjere jer u tom smislu postrojenja uključena u EU ETS imaju manju naknadu za obnovljive izvore energije. U slučaju promjene tog mehanizma, potrebno je utvrditi visinu kompenzacijskih mjera, a kao izvor financiranja koristiti će se financijska sredstva od dražbi i to iznos koji će se ostvariti zbog rasta cijena emisijskih jedinica od siječnja 2021. godine.

4. ALOKACIJA SREDSTAVA

U tablici 3. predložena je konačna postotna raspodjela sredstava po prioritetnim mjerama u svakom od 4 područja Plana, gdje su navedene okvirne vrijednosti kumulativnog financiranja mjera koje ovise o tržišnim kretanjima emisijskih jedinica u razdoblju od 2021. do 2025. godine. Iznosu ukupno kumulativnog financiranja do 2025. godine dodan je neutrošen iznos od 189.455.210,60 HRK koji je preostao za korištenje od viška prihoda od dražbi emisijskih jedinica u razdoblju do 2020. godine.

Iznosi u podskupinama četiriju područja Plana su indikativne naravi i Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja ih može raspodijeliti prema potrebi, a vezano za ispunjenje ciljeva Republike Hrvatske iz NECP-a.

Navedena Financijska sredstva koriste se i za nastavak financiranja mjera iz prošlog Plana. Financijska sredstva koja su uprihođena u razdoblju važenja prethodnog Plana, a koja nisu utrošena prenose se u ovaj Plan te se mogu trošiti za namjene i sukladno postotnoj raspodjeli utvrđenom Planom za razdoblje 2021.-2025.

Tablica 3. Prijedlog raspodjele prihoda po prioritetnim mjerama

Oznaka mjere	PODRUČJE	Ukupno kumulativno financiranje do 2025. godine [HRK]	Predložena postotna raspodjela [%]
NuET	Niskougljična energetska tranzicija	1.589.491.348,60	54,70
NES/OT	Ukupno ne energetske sektor (uključujući sektor gospodarenja otpadom)	500.124.797,00	17,21
PKP	Prilagodba klimatskim promjenama	710.703.659,00	24,46
IR	Istraživanje i razvoj, stručna podrška i projekti s trećim zemljama	105.289.431,00	3,62
	SVEUKUPNO:	2.905.609.235,60	100 %

4.1. Niskougljična energetska tranzicija (NuET)

Za provedbu mjera energetske tranzicije do 2025. godine sukladno ciljevima NECP-a, **predlaže se alocirati do 54,70 % sredstava, odnosno oko 1.589.491.348,60 HRK.**

Navedena sredstva alocirana su obzirom na novu politiku EK predstavljenu Europskim zelenim planom, a kojim se planira potpuna dekarbonizacija Europe do 2050. godine. Ta sredstva, koja će se koristiti za ubrzanje energetske tranzicije sukladno Strategiji energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu i Integriranom nacionalnom energetskom i klimatskom planu kao temeljnom planu provedbe strategije raspoređuju se za provedbu sljedećih mjera:

- korištenje OIE i zamjena korištenja fosilnih oblika energije s OIE,
- povećanje energetske učinkovitosti,
- primjenu naprednih mreža i sustava pohrane energije,
- energetska obnova zgrada,
- razvoj infrastrukture održivog transporta,
- korištenje vozila i plovila na alternativne pogone,
- razvoj i poticanje energetski učinkovitih proizvoda,
- digitalizaciju poslovanja i usluga (primjena "smart" koncepta).
- mjere suzbijanja energetske siromaštva
- poticanje istraživanja, razvoja i konkurentnosti
- provođenje edukacija i informativnih kampanja
- ostale mjere za koje se utvrdi potreba poticanja, a koje imaju učinke u ostvarenju ciljeva energetske tranzicije.

Obnovljivi izvori energije

Temeljni okvir za promociju i veće korištenje obnovljivih izvora energije u Republici Hrvatskoj do 2030. godine daje NECP kojim se definiraju nacionalni ciljevi vezani uz smanjenje CO₂, povećanje udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije (s jasno definiranim ciljevima vezanim uz obnovljive izvore energije u sektorima grijanja, hlađenja i prometa) te povećanje energetske učinkovitosti. Uredbom Komisije (EU) br. 2018/1999 je određeno kako će svaka država članica svojim NECP-om definirati obavezne nacionalne doprinose za opće ciljeve EU-a u pogledu emisija stakleničkih plinova i njihova uklanjanja, energije iz obnovljivih izvora, energetske učinkovitosti i energetske sigurnosti.

NECP-om su određeni i nacionalni ciljevi do 2030. godine u pogledu smanjenja emisija stakleničkih plinova u odnosu na 2005. godinu kao i povećanje obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti. Najvažnije ciljeve koje NECP zadaje za 2030. godinu sadrži Tablica:

Indikator	Cilj
Smanjenje emisija stakleničkih plinova u EU ETS-u, u odnosu na 2005. godinu	najmanje 43 %*
Smanjenje emisija stakleničkih plinova u sektorima izvan EU ETS-a, u odnosu na 2005. godinu	najmanje 7 %
Udio obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji energije	36,6 %
Udio obnovljivih izvora energije u neposrednoj potrošnji energije u prometu	14,0 %
Potrošnja primarne energije (ukupna potrošnja energije bez neenergetske potrošnje)	344,4 PJ (8,23 Mtoe)
Neposredna potrošnja energije	286,9 PJ (6,85 Mtoe)

* *Iskazani cilj za Republiku Hrvatsku je indikativan, a obvezujući je na razini EU ETS-a.*

Ciljevi u pogledu povećanja udjela obnovljivih izvora energije do 2030. godine već su postavljeni **Strategijom energetskega razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na**

2050. godinu („Narodne novine“, broj 25/20.), kojom je u scenariju umjerene energetske tranzicije utvrđeno da do 2030. godine Republika Hrvatska treba ostvariti 36,6 % udjela obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji energije do 2030. godine dok bi udio obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije trebao iznositi preko 61 %.

Za ostvarenje tog cilja, propisan je niz mjera, a mjere kojima Republika Hrvatska planira doći do navedenog cilja od 36,6 % udjela obnovljivih izvora energije u neposrednoj potrošnji energije propisane su NECP-om.

Mjere za korištenje obnovljivih izvora energije koje su dio NECP-a, a u potpunosti su usklađene sa Strategijom energetske razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu („Narodne novine“, br. 25/20.), te Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine su:

- Poticanje korištenja obnovljivih izvora za proizvodnju električne i toplinske energije
- Poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora sukladno programima potpora koje provodi operator tržišta energije, a radi ispunjenja udjela obnovljivih izvora energije Republike Hrvatske
- Poticanje izgradnje visokoučinkovitih kogeneracijskih postrojenja
- Poticanje razvoja digitalizirane energetske infrastrukture sa skladištenjem energije
- Energetska uporaba otpada kao supstitucija za fosilna goriva u industriji
- Razvoj infrastrukture za alternativna goriva
- Poticanje proizvodnje i stavljanja na tržište naprednih biogoriva u sektoru prijevoz

Za provedbu ciljeva iz NECP-a, u dijelu koji se odnosi na obnovljive izvore energije do 2025. godine, predlaže se alocirati oko **683.491.348,60 HRK**.

Povećanje energetske učinkovitosti

Energetska učinkovitost prepoznata je kao važan segment u dostizanju cilja klimatski neutralne Europe do 2050. godine. U skladu s tim, EK posebno potiče i princip „energetsku učinkovitost prvo“ kojim se promiče upravo povećanje energetske učinkovitosti kao najvažniji element u niskougljičnoj tranziciji gospodarstva. U skladu s navedenim NECP-om se propisuje niz mjera kojima se treba potaknuti upravo energetska učinkovitost u svim sektorima gospodarstva. Posebno treba istaknuti poticanje smanjenja negativnih učinaka na okoliš, smanjenje emisija ugljičnog dioksida, povećanje sigurnosti opskrbe energijom prekidanjem povezanosti između gospodarskog rasta i povećanja potražnje za energijom. Zbog svega navedenog, energetska učinkovitost ima važnu ulogu u općoj nacionalnoj i europskoj energetskej politici.

Uz NECP, kao okosnica povećanja energetske učinkovitosti važno je istaknuti i uspostavu zakonodavnog okvira, a posebno Zakon o energetskej učinkovitosti („Narodne novine“, br. 127/14., 116/18., 25/20.) te Strategiju energetske razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine s pogledom na 2050. godinu. Upravo su ovi zakonski i strateški dokumenti kao temelj provođenja aktivnosti radi smanjenja, u prvom koraku neposredne potrošnje energije, a kasnije i svih drugih segmenata.

U sklopu EU politike o dekarbonizaciji nacionalnog fonda zgrada, u Hrvatskoj će se nastaviti poticanje energetske obnove postojećih zgrada. Uštede energije zacrtane su provedbom

predviđenih novih politika i mjera za energetska obnovu stambenih i nestambenih zgrada. Prema NECP-u se u 2030. godini očekuju uštede od 10,8 PJ na razini ukupne neposredne potrošnje energije, od čega se u zgradarstvu očekuju uštede od oko 6,2 PJ što znači da bi u 2030. godini zgradarstvo moglo doprinijeti ovom cilju s preko 57 %. U tom smislu će se prilikom poticanja sveobuhvatne obnove zgrada voditi računa da se iste povežu s mjerom poticanja korištenja obnovljivih izvora za proizvodnju električne i toplinske energije.

Povećanje energetske učinkovitosti jedan je od nacionalnih ciljeva navedenih u NECP-u, koji su dio doprinosa Republike Hrvatske općim ciljevima EU te se predlaže alocirati **oko 500.000.000 HRK** za financiranje mjera energetske učinkovitosti.

Energetsko siromaštvo

Energetsko siromaštvo se promatra u dva nedjeljiva aspekta i to je li isporuka energije dostupna i dostatna, jesu li njene cijene prihvatljive građanima te da li troškovi za energiju predstavljaju preveliko opterećenje građanima. U Republici Hrvatskoj je veliki broj građana izložen potencijalnom energetsom siromaštvu i male oscilacije cijena energije mogu imati na neke građane veliki utjecaj. Stoga je nužno povezati mjere koje se provode u dugotrajnom sprječavanju izloženosti građana energetsom siromaštvu na način da se mjerama energetske učinkovitosti smanji potreba za količinom energije koja će osigurati kućanstvu adekvatne životne uvjete.

Kroz mjeru će se uspostaviti i sustav praćenja socio-demografskih i energetskih pokazatelja kojima se opisuje energetsko siromaštvo na nacionalnoj razini, kroz već postojeći sustav prikupljanja podataka o potrošnji i navikama kućanstava (Državni zavod za statistiku), te će se u Programu razraditi moguće proširenje kriterija za stjecanje statusa ugroženih kupaca energije.

Ministarstvo nadležno za poslove graditeljstva izrađuje i predlaže Vladi RH programe energetske obnove zgrada stambenog sektora koji uključuju i mjere za ublažavanje energetske siromaštva. Mjera je usmjerena na ranjivu skupinu građana u opasnosti od energetske siromaštva kojima se subvencionira integralna obnova kuća. Ista je već integrirana u strateškim nacionalnim dokumentima, navedenima u popisu zakonodavnih propisa. Programima energetske obnove stambenog sektora provodit će se nove mjere za smanjenje energetske siromaštva.

Za sektor energetske siromaštva, a u skladu s NECP-om, predlaže se alocirati **oko 60.000.000 HRK** za provedbu mjere izgradnje kapaciteta za suzbijanje energetske siromaštva te mjera iz Programa za suzbijanje energetske siromaštva.

Smanjenje emisija stakleničkih plinova u prometu

U Republici Hrvatskoj promet čini 27 % emisije stakleničkih plinova, od toga cestovni promet 96,3 %, željeznički promet 0,8 %, pomorski i riječni promet 2,3 % te domaći zračni promet 0,6 %. Sektor prometa u 2018. godini ima za 65,55 % veću emisiju od emisije u 1990. godini.

Sukladno NECP udio obnovljivih izvora u prometu potrebno je povećati na 14 % do 2030. godine.

Potrebno je osigurati sufinanciranje razvoja infrastrukture za alternativna vozila u skladu s Direktivom 2014/94/EU o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva, Zakonom o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva (Narodne novine, broj 120/16) i Zakonom o biogorivima za prijevoz (NN 65/09, 145/10, 26/11, 144/12, 14/14, 94/18, 52/21). Tu se utvrđuje zajednički okvir mjera za uspostavljanje infrastrukture za alternativna goriva (ponajviše za električnu energiju, ali i biogoriva, a posebno vodik). Sukladno Direktivi (EU) 2018/844 o izmjeni Direktiva 2010/21/EU o energetske svojstvima zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti i Zakonu o gradnji, propisano je da se trebaju postavljati mjesta za punjenje električnih vozila na parkirališta u zgradi i neposredno uz zgradu. Također, u sklopu navedene mjere potrebno je osigurati i poticanje nabave zelenog vodika za poslovne i privatne korisnike. U skladu s tim, treba se poticati korištenje vozila na vodik kojima će se nabava vodika sufinancirati pojednim mjerama koje će raspisivati Fond.

Također, potrebno je podržavati ulaganja u razvoj inteligentnih i integriranih urbanih i javnih prometnih sustava koji uključuju razvoj urbane biciklističke infrastrukture, optimiranje gradske logistike u prijevozu tereta, inteligentno upravljanje javnim prometom i parkirnim površinama te poticanje tehničkih inovacija u urbanom prometu s ciljem smanjenja emisija stakleničkih plinova. Posebno je važno osigurati razvoj infrastrukture i mogućnosti za primjenu alternativnih goriva u javnom prometu.

NECP-om su definirane prioritetne mjere za smanjivanje emisija iz prometa, pa se sufinanciranje planira u iznosu od oko **300.000.000 HRK**.

Istraživanja i inovacije

Za mjere istraživanja i razvoja vezano za energetske tranziciju predlaže se alocirati **46.000.000 HRK**.

Nove tehnologije, održiva rješenja i inovacije od ključne su važnosti za ostvarivanje ciljeva Europskog zelenog plana. U okviru suradnje visokih učilišta, istraživačkih organizacija i poduzeća u području klimatskih promjena, održive energije, podupirat će se istraživanje i inovacije u području proizvodnje čiste energije, prometa, uključujući baterije, zeleni vodik i druge niskougljične tehnologije. Podupirat će se razvoj projekata s ciljem njihove prijave za financiranje sredstvima Inovacijskog fonda.

Države članice su obvezne uključiti u NECP te izvješćivati o razini javne i, ako je dostupno, privatne potrošnje za istraživanja i inovacije u području niskougljičnih tehnologija.

4.2. Neenergetski sektor (uključujući sektor gospodarenje otpadom) (NES/OT)

Za neenergetski sektor (uključujući sektor gospodarenje otpadom) **predlaže se alocirati do 17,21 % sredstava, odnosno oko 500.124.797 HRK**.

Smanjenje emisije stakleničkih plinova u neenergetskim sektorima podrazumijeva emisije iz sektora:

- industrijski procesi
- gospodarenje otpadom.

U neenergetskim sektorima moguće je primijeniti niz mjera za smanjenje emisija stakleničkih plinova, s tim da određene mjere zapravo predstavljaju mjere energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Međutim, osnovno je pitanje prihvatljivosti dotičnih troškova, odnosno učinkovitosti mjere. Stoga je za moguće mjere optimalno izraditi svojevrzne analize troškova i koristi kako bi se identificirala najveća korist, u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova, uz najmanji trošak. U pogledu Republike Hrvatske, takvih analiza za pojedine neenergetske sektore uglavnom nema.

Vezano uz sektor industrijski procesi, isti podrazumijeva emisije iz samih industrijskih procesa dok su emisije uslijed izgaranja goriva u industrijskim postrojenjima zapravo dio sektora energetike.

Slijedom navedenog, za sektor industrijski procesi, za razmatrano razdoblje, predlaže se program pomoći i potpora subjektima u EU ETS-u (EU ETS postrojenja) i operaterima postrojenja koji su isključeni iz sustava trgovanja i koji provode mjere za postizanje ekvivalentnog doprinosa smanjenju emisija stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ.

4.2.1. Smanjenje emisija stakleničkih plinova u neenergetskom sektoru, uključujući industrijske procese

Za mjere u neenergetskom sektoru, uključujući industrijske procese **predlaže se alocirati oko 150.000.000 HRK.**

Financijska sredstva namijenjena su za pripremu i izradu programa tehničke pomoći te potrebne dokumentacije za prijavu projekata na natječaje za EU i nacionalne fondove/izvore financiranja, za gospodarske subjekte u EU ETS-u obuhvaćenih Direktivom 2003/87/EZ za projekte kojima će se omogućiti provedbu mjera smanjenja emisija stakleničkih plinova, povećanja korištenja obnovljivih izvora energije i povećanja energetske učinkovitosti.

Ova sredstva obuhvaćaju tehničku pomoć operaterima postrojenja EU ETS-u i operaterima postrojenja koji su isključeni iz sustava trgovanja i koji provode mjere za postizanje ekvivalentnog doprinosa smanjenju emisija stakleničkih plinova. Ovim pristupom, ovisno o posebnom programu državne potpore, omogućilo bi se i sufinanciranje mjera niskouglične tranzicije za EU ETS postrojenja obuhvaćenih Direktivom 2003/87/EZ kroz subvenciju investicije ili nekim drugim prihvatljivim financijskim mehanizmom.

Program tehničke pomoći sastojat će se od sljedećih aktivnosti:

- U sklopu aktivnosti analitički pregled po pojedinačnim EU ETS postrojenjima obuhvaćenih Direktivom 2003/87/EZ, odnosno analiza gospodarskih subjekata s ciljem procjene svih raspoloživih mjera niskouglične tranzicije, odnosno tehnologija i potrebnih financijskih ulaganja za dostizanje i premašivanje razine zadanih referentnih vrijednosti (*benchmark*), temeljem čega se besplatno dodjeljuju emisijske jedinice stakleničkih plinova, treba provesti procjenu potreba i mogućnosti svakog pojedinačnog postrojenja s ocjenom stanja, procjenom potreba i mogućnosti izrade studije izvodljivosti određenih mjera, izrade projektne

dokumentacije za određene mjere, izrade natječajne dokumentacije za apliciranje mjere za EU i/ili nacionalne fondove.

- Prema rezultatima analitičkog pregleda za pojedinačno postrojenje, obuhvaćeno Direktivom 2003/87/EZ potrebno je izraditi: studiju izvodljivosti/investicijsku studiju određenih mjera, projektnu dokumentaciju za određene mjere što uključuje izradu idejnih rješenja, tehničkih, građevinskih, strojarских i elektro projekata, natječajnu dokumentaciju za apliciranje mjere za EU i/ili nacionalne fondove.
- Prema rezultatima izrade projektne i natječajne dokumentacije pružiti savjetodavnu, odnosno tehničku pomoć pojedinačnom postrojenju obuhvaćenom Direktivom 2003/87/EZ za provođenje određenih mjera; posebno treba objediniti pregled svih ekonomskih instrumenata, odnosno financijskih mehanizama, državne potpore te njihovog uzajamnog djelovanja za provođenje određene mjere.
- Nastavno na prethodne korake treba sagledati daljnji razvoj klimatske politike i regulatornog okvira za obveznike EU ETS-a u razdoblju 2021. do 2030. godine te dati preporuke u smislu rješavanja aktualnih poteškoća za ulaganje postrojenja obuhvaćenih Direktivom 2003/87/EZ u dekarbonizacijske mjere, s aspekta dostizanja i premašivanja referentnih vrijednosti (*benchmarka*) te održanja/povećanja konkurentnosti pojedinačnoga postrojenja obuhvaćenog Direktivom 2003/87/EZ na EU i globalnom tržištu u uvjetima aktualnih i novih obveza za EU ETS postrojenja.
- Izrada posebnog Programa državnih potpora za postrojenja obuhvaćena Direktivom 2003/87/EZ, koji treba usuglasiti s nadležnim tijelom EU te po odobrenju Programa razraditi upravljačko organizacijske i provedbene elemente namjenskog subvencijskoga mehanizma za sufinanciranje mjera za postrojenja obuhvaćena Direktivom 2003/87/EZ (korištenje postojeće institucionalne strukture Fonda ili drugi model).

Osmišljavanje Projekta kojim bi se i drugi industrijski subjekti motivirali za prelazak s linearnog na kružni model poslovanja. Sufinancirali bi se Projekti sa sljedećim aktivnostima: u proizvodnom procesu koristi se minimalno 50 % recikliranih materijala (industrija prerade plastike, tekstilna industrija, građevinska industrija, industrija građevinskih materijala, papirna industrija itd.), tvrtke koje su razvile i proizvele dugotrajne proizvode (koji se lako popravljaju, to je osobito važno s kućanskim uređajima i uredskom opremom), tvrtke u industrijskoj simbiozi, industrija koja koristi obrađenu otpadnu vodu u proizvodnim procesima i dr. Naročito je važno osmisлити projekte u kemijskoj industriji jer ista je neophodna za snažno i održivo europsko gospodarstvo budućnosti, jer kemikalije su prisutne u gotovo svakom strateškom lancu vrijednosti. Upotrebljavajući netoksične proizvode, uklanja se prva barijera u recikliranju. Propisi, regulatori i industrija moraju osigurati da se upotreba opasnih kemikalija postupno ukine te da se one zamijenjene sigurnijim alternativama. Zamjena sigurnijim kemikalijama pretpostavlja uspostavu kružnog gospodarstva (npr. mulj iz kanalizacije moći će se koristiti kao gnojivo). Kružno gospodarstvo omogućava veću upotrebu recikliranih i obnovljivih sirovina, oblikovanje novih ciklusa materijala i stvaranjem novih poslovnih modela. Upotrebom recikliranih sirovina na bazi otpada zamjenjuju se fosilne sirovine, stvaraju se novi ciklusi materijala i stvaraju se novi inovativni poslovni modeli.

Financirat će se sljedeće mjere:

- mjere koje se odnose na poticanje kružnog gospodarstva u industriji, a koje doprinose smanjenju emisija stakleničkih plinova
- sufinanciranje uvođenja sustava ekološkog upravljanja u organizacije, privatnog i javnog sektora
- poticanje proizvodnje proizvoda s malim ili nula ugljičnim otiskom
- sufinanciranje izrade elaborata za dobivanje znaka zaštite okoliša
- smanjenje emisija tvari koje oštećuju ozonski sloj i fluoriranih stakleničkih plinova u javnom sektoru
- sufinanciranje projekata oporabe otpada davanjem državnih potpora gospodarstvenicima u cilju poticanja čistije proizvodnje, odnosno smanjenja nastajanja otpada i emisija u proizvodnim procesima.

S ciljem smanjenja emisija tvari koje oštećuju ozonski sloj i fluoriranih stakleničkih plinova, a sukladno zahtjevima Montrealskog protokola o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i fluoriranim stakleničkim plinovima, temeljem kojih su propisane mjere postupnog ukidanja potrošnje tih tvari te smanjenja emisija fluoriranih stakleničkih plinova, u javnim objektima planiraju se financirati mjere zamjene opreme i/ili uređaja koji sadrže ove tvari. Za projekte smanjenja emisija tvari koje oštećuju ozonski sloj i fluoriranih stakleničkih plinova u javnom sektoru Fond će financirati provedbu planiranih aktivnosti u 100 % iznosu.

4.2.2. Smanjenje emisija stakleničkih plinova u sektoru gospodarenja otpadom

Za mjere smanjenja emisija stakleničkih plinova u sektoru gospodarenja otpadom **predlaže se alocirati oko 350.124.797 HRK.**

Sektor gospodarenja otpadom doprinosi ukupnoj nacionalnoj emisiji prosječno 7 %, s tim da je od 1990. godine vidljiv trend porasta dok posljednjih godina nisu zabilježene veće oscilacije. Najznačajniji podsektor je podsektor odlaganja krutog komunalnog otpada. Uzimajući u obzir zakonske odredbe iz domene otpada, preuzete obveze iz europskih direktiva i mogući utjecaj otpada na niz drugih sastavnica okoliša osim zraka, razvidan je širi značaj ovog sektora osim u području emisija stakleničkih plinova. Primjenom mjera u ovom sektoru može se očekivati niz koristi i u drugim područjima.

Osnovnu podlogu za prijedlog mjera za smanjenje emisije stakleničkih plinova u sektoru gospodarenja otpadom čini Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2022. godine („Narodne novine“, broj 3/17.) i novi Akcijski plan za kružno gospodarstvo EU-a.

Predložene mjere prate hijerarhiju gospodarenja otpadom s fokusom na podsektor odlaganja otpada koji najviše doprinosi emisiji stakleničkih plinova (unutar analiziranog sektora).

- produžetak financiranja mjera iz Plana gospodarenje otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017-2022.
- financiranje i sufinanciranje nacionalne komponente sanacije i zatvaranja odlagališta i visoko onečišćenih crnih točaka koje predstavljaju izvor emisija stakleničkih plinova
- sufinanciranje pripreme i provedbe projekata izgradnje centara za gospodarenje otpadom
- mjere sprečavanja nastajanja otpada i ponovne uporabe. Budući je izbjegavanje nastajanja komunalnog otpada glavno načelo gospodarenja otpadom te uvažavajući sadašnje stanje po pitanju otpada u Republici Hrvatskoj za koje postoji značajan prostor za napredak i ispunjenje svih propisanih obveza, proizlazi da je financiranje mjera iz ove domene i dalje nužno.
- povećanje količine odvojeno skupljenog i recikliranog komunalnog otpada. Mjera podrazumijeva sve aktivnosti koje dovode do povećane količine odvojeno skupljenog i recikliranog komunalnog otpada budući sadašnje stanje u sektoru Gospodarenja otpadom po tom pitanju nije zadovoljavajuće. Pritom je vrlo važno uvažiti cijeli lanac, dakle povećavati odvojeno sakupljanje otpada i paralelno omogućavati materijalnu oporabu tog otpada. Mjera je namijenjena poduzetnicima, komunalnim poduzećima, kućanstvima i JLP(R)S.
- edukacija i informiranje vezano uz gospodarenje otpadom.

4.3. Mjere prilagodbe klimatskim promjenama

S obzirom na definirane ciljeve **predlaže se alocirati do 24,46 % sredstava, odnosno oko 710.703.659 HRK za mjere prilagodbe klimatskim promjenama.**

Sredstvima Plana će se sufinancirati nacionalna komponenta izgradnje i uspostave Centra za klimu u iznosu **od oko 115.000.000 HRK**, dok će se ostatak do cjelokupnog iznosa vrijednosti projekta financirati sredstvima EU fondova.

Za provedbu mjera/aktivnosti iz Akcijskog plana za provedbu Strategije prilagodbe klimatskim promjenama raspoređuju se sredstva u iznosu od oko **455.703.659 HRK** na sljedeći način:

- financiranje nacionalne komponente mjera/aktivnosti iz Akcijskog plana za provedbu Strategije prilagodbe klimatskim promjenama koji se financiraju iz EU fondova (bez mjera/aktivnosti vodnog gospodarstva i bioraznolikosti /ekosustava)
- financiranje/sufinanciranje mjera/aktivnosti iz Akcijskog plana za provedbu Strategije prilagodbe klimatskim promjenama koji se ne financiraju iz EU fondova (bez mjera/aktivnosti vodnog gospodarstva i bioraznolikosti/ekosustava).

Naime, mjere vodnog gospodarstva će se financirati u okviru politike upravljanja vodama i vodnih naknada, a za mjere bioraznolikosti/ekosustava izdvajaju se zasebna sredstva navedena u poglavlju niže (Bioraznolikost i usluge ekosustava).

Klimatske promjene uvjetovane ljudskim djelovanjem su problem koji eskalira u posljednjem desetljeću, a prema izvješću Europske agencije za okoliš (EEA) Republika Hrvatska pripada

skupini od tri europske zemlje s najvećim kumulativnim udjelom šteta od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja u odnosu na BNP. Iznos ukupno prijavljenih šteta za razdoblje od 2013. godine do 2018. godine, odnosno kroz 6 godina bili su oko 1,8 milijarde EUR, što iznosi oko 295 milijuna EUR godišnje.

Klimatska politika se provodi i kroz mjere prilagodbe klimatskim promjenama, koje imaju za cilj izgraditi i ojačati spremnost društva da se nosi s očekivanim klimatskim promjenama i da se ublaže štetne posljedice koje klimatske promjene izazivaju po okoliš, gospodarstvo i društvo u cjelini. Procjenjuje se da su ulaganja u prevenciju višestruko manja od iznosa koji se ulažu u sanaciju šteta koje uzrokuju ekstremni vremenski događaji i klimatske promjene. Stoga je temeljem Zakona, Ministarstvo izradilo Strategiju prilagodbe klimatskim promjenama u svrhu osiguranja koordiniranog djelovanja na prilagodbi klimatskim promjenama. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama sadrži mjere i aktivnosti od kojih će one prioritetne biti razrađene u prvom Akcijskom planu za provedbu Strategije prilagodbe klimatskim promjenama. Uzimajući u obzir očekivani prihod sredstava te činjenicu da su se financijska sredstva od dražbi u proteklom razdoblju uglavnom ulagala u mjere smanjenja emisija stakleničkih plinova, uviđa se nužnost ulaganja u mjere prilagodbe klimatskim promjenama u udjelu od najmanje 24,46 %, što procijenjeno ukupno iznosi 710.703.659 HRK u razdoblju do 2025. godine. Navedena sredstva će biti iskorištena za provedbu mjera i aktivnosti iz Akcijskog plana za provedbu Strategije prilagodbe klimatskim promjenama i to na sljedeće načine:

- povećanje razine znanja i kapaciteta za praćenje utjecaja klimatskih promjena, procjene rizika i prilagodbe klimatskim promjenama i njene aktivnosti (mjera OM-01) i Uspostava i razvoj nacionalnog stručnog, istraživačkog i edukacijskog centra o prilagodbi klimatskim promjenama i očuvanju ekosustava (mjera OM-01-03) od presudne je važnosti za uspostavu trajnog sustava praćenja i izvješćivanja stanja pokazatelja prilagodbe koje donosiocima odluka omogućuje procjenu učinkovitosti svojih programa i osigurava da prilagodba postiže željene ishode, kao što je smanjenje ranjivosti na klimatske promjene. Iz financijske perspektive vrednovanje mjera prilagodbe pomoći će opravdavanju financija utrošenih na mjere prilagodbe i postizanje maksimalne vrijednosti za uložena sredstva. Osnivanje Centra za klimu (dalje u tekstu: Centar) te jačanje sustava za praćenje utjecaja klimatskih promjena, procjenu rizika i poduzimanja mjera prilagodbe klimatskim promjenama neophodno je za daljnji održivi razvoj Republike Hrvatske. Kroz stručni, znanstveni, savjetodavni i edukacijski karakter njegovog djelovanja, cilj je pridonijeti cjelovitijem sagledavanju problema koje klimatske promjene donose Republici Hrvatskoj, ulozi rješenja temeljenih na prirodi i očuvanja ekosustava kao i poticanje na provedbu mjera prilagodbe klimatskim promjenama. Centar bi povezo postojeća znanja te usmjerio razvoj novih znanja u svrhu jačanja interdisciplinarnog pristupa u sagledavanju problema i njegovom rješavanju. Centar bi omogućio jačanje osovine znanost-donositelji odluka (*eng. science-policy interface*) i koordiniranoj provedbi politike prilagodbe klimatskim promjenama u cilju osiguravanja održivog razvoja Hrvatske.

Prilagodba klimatskim promjenama podrazumijeva procjenu štetnih utjecaja klimatskih promjena i poduzimanje primjerenih mjera s ciljem sprječavanja ili smanjenja potencijalne štete koje one mogu uzrokovati. Prilagodba se obavlja provedbom mjera u sljedećim sektorima koji su izloženi utjecaju klimatskih promjena: upravljanje vodnim i morskim resursima, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, prirodni ekosustavi i bioraznolikost, energetika, turizam,

zdravlje te međusektori: prostorno planiranje i upravljanje obalnim područjem i upravljanje rizicima.

Tijela državne uprave i druga uključena tijela javne vlasti dužna su svake dvije godine izvješćivati Ministarstvo o aktivnostima vezano za prilagodbu klimatskim promjenama. Isto tako, razvojni dokumenti pojedinih područja i djelatnosti moraju biti usklađeni s načelima, osnovnim ciljevima, prioritetima i mjerama prilagodbe po pojedinim sektorima utvrđenim u Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama s Akcijskim planom.

Republika Hrvatska treba prijeći s reaktivnog na proaktivni pristup u pogledu klimatskih promjena, što znači da mora biti spremnija za djelovanje u izvanrednim događajima i povećati otpornost na učinke klimatskih promjena. Značajna osjetljivost na učinke klimatskih promjena, s pripadajućim očekivanim povećanjem stupnja pojavljivanja prirodno uzrokovanih rizika, povlači za sobom potrebu za pripremom i provedbom mjera prilagodbe te sprečavanja rizika i zaštite.

Bioraznolikost i usluge ekosustava

Za projekte u području klimatskih promjena vezano za bioraznolikost/ekosustave osiguravaju se sredstva u iznosu **oko 140.000.000 HRK**.

Bioraznolikost kao sveukupnost svih živih organizama, uključujući raznolikost između vrsta i unutar vrsta, životnih zajednica i ekosustava uključujući usluge ekosustava, predstavlja kapital svake države. Zaštićena područja uključujući i područja europske ekološke mreže Natura 2000 prostor su izuzetne važnosti za očuvanje bioraznolikosti i prirodnog kapitala. Ekosustavi u zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže imaju stabilnu funkciju skladištenja ugljika, a ujedno i pružaju rješenja za ublažavanje negativnih utjecaja i prilagodbe klimatskim promjenama. Kako bi se osigurala njihova optimalna funkcija bitni su stanje ekosustava, dobra povezanost te krajobrazni velike raznolikosti izvan zaštićenih područja i ekološke mreže. Očuvani i funkcionalni ekosustavi pružaju čovjeku raznolike vrlo važne usluge kao što su zaštita od poplava, pročišćavanje i osiguravanje vode, čist zrak, sprječavanje erozije tla, hranu, turističku privlačnost itd. Takvim područjima može se upravljati na način koji povećava njihovu ulogu smanjenju utjecaja klimatskih promjena (funkcija ponora) i ublažavanja utjecaja na zdravlje i kvalitetu života ljudi, osobito ekstremnih vremenskih prilika (poplave, visoke ljetne temperature, stvaranje povoljne mikroklima) ili prilagodbe, dok se istodobno osiguravaju i ciljevi očuvanja bioraznolikosti te povećava njena otpornost na klimatske promjene.

Stoga je očuvanje bioraznolikosti i usluga ekosustava prepoznata u EU politikama posebice ističući EU Strategiju prilagodbe klimatskim promjena (COM(2013) 216 final). Nove politike EU pod okriljem Europskog zelenog plana, posebice EU strategija za bioraznolikost do 2030. godine izrazito povezuje ove dvije politike, ukazujući na važnost očuvanja i obnove ekosustava bogatih ugljikom. Dodatno, klimatske promjene se smatraju jednim od glavnih uzroka gubitka bioraznolikosti na globalnoj razini, a utjecaj je zamijećen i u Republici Hrvatskoj. Izvješće o stanju prirode koje je usvojila Vlada Republike Hrvatske u rujnu 2019. godine i Izvješće o stanju očuvanosti vrsta i stanišnih tipova u Republici Hrvatskoj, sukladno članku 12. Direktive o očuvanju divljih ptica (2009/147/EZ) te članku 17. Direktive o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (92/43/EEZ), potvrđuju značaj negativnog utjecaja klimatskih promjena na bioraznolikost u Hrvatskoj.

Stoga je potrebno nastaviti ulaganja u povećanje znanja i razumijevanja odnosa bioraznolikosti i klimatskih promjena te nastaviti sufinanciranja projekata zaštite prirode koji doprinose jačanju sustava zaštite prirode i postizanju klimatskih ciljeva.

Također, Strategija prilagodbe klimatskim promjenama s Akcijskim planom, prepoznaje mjere prilagodbe na negativne posljedice klimatskih promjena ključne za očuvanje bioraznolikosti koje između ostalog uključuju poboljšanje znanja, uspostavu sustava praćenja klimatskih čimbenika i ranog upozoravanja za zaštićena područja i područja ekološke mreže te monitoring ekosustava, staništa i divljih vrsta, integrirano upravljanje resursima (slatkovodnim, morskim i kopnenima) i smanjenje antropogenog utjecaja na (do) prirodne ekosustave, staništa i divlje vrste primjenom rješenja temeljenih na prirodi (NbS), dogradnju ISZP-a i ISZO-a te jačanje ljudskih i financijskih kapaciteta sustava zaštite prirode.

Imajući u vidu sve navedeno, potrebno je nastaviti financiranje nacionalne komponente projekata iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. (za specifične ciljeve 6c2.1, 6iii1, i 6iii2), kao i osigurati financiranje nacionalne komponente projekata iz europskih fondova čija nam izrada tek slijedi, za ulaganja od strateškog značaja za sektor zaštite prirode koja su u skladu s ciljevima politike zaštite prirode i klimatskim ciljevima, uključujući i pripremu tih projekata.

S obzirom na horizontalnu povezanost ciljeva zaštite prirode i prilagodbe klimatskim promjenama s ostalim sektorima čiji su ekosustavi izloženi utjecaju klimatskih promjena (šume i vode), ulaganja će posebno biti usmjerena na smanjenje ranjivosti prirodnih sustava na negativne učinke klimatskih promjena odnosno jačanje njihove otpornosti na promjene i sposobnosti oporavka od učinaka tih promjena, podupirat će se provedba zajedničkih akcija pri realizaciji mjera prilagodbe uz poticanje znanstvenih istraživanja i podizanje razine svijesti o važnosti klimatskih promjena i usluga ekosustava.

Posebnu važnost će imati projekti restauracije ekosustava i zelene infrastrukture, razvoji sustava za praćenje doprinosa staništa ublažavanju klimatskih promjena, upravljanje ekosustavima u svrhu prilagodbe klimatskim promjenama i postizanja klimatske neutralnosti. Također podržavat će se obnova postojeće posjetiteljske infrastrukture i jačanje sustava upravljanja posjetiteljima zaštićenih područja i područja ekološke mreže u cilju povećanja sigurnosti i otpornosti turističke infrastrukture, smanjivanja ekološkog otiska posjećivanja, povećanja kvalitete života i zdravlja ljudi te informiranja i edukacije posjetitelja o važnosti očuvanih ekosustava i klimatskih ciljeva.

4.4. Istraživanje i razvoj, stručna podrška i projekti s trećim zemljama (IR)

Za financiranje projekata istraživanja, razvoja, stručne podrške i projekta podrške trećim zemljama **predlaže se alocirati do 3,62 % sredstava, odnosno oko 105.289.431 HRK.**

Istraživanje i razvoj, stručna podrška

Za istraživanje, razvoj i stručnu podršku predlaže se osigurati oko **83.289.431 HRK.**

U prethodnim poglavljima su opisane mjere koje se smatraju troškovno učinkovitim mjerama za smanjenje emisije CO₂. Navedene mjere predstavljaju aktivnosti koje će dati rezultate u

kratkom roku, to jest ubrzo nakon primjene. Međutim, kako bi se u budućnosti mogle donijeti kvalitetne preporuke za provedbu budućih mjera, potrebno je kontinuirano pratiti i izvještavati o postignutim rezultatima. Također je potrebno provoditi mjere u segmentu istraživanja i razvoja te stručne podrške o mogućim novim tehnologijama/mjerama koje bi u sljedećem razdoblju mogle zamijeniti ili nadopuniti mjere koje su predložene ovim Planom. Spomenute mjere spadaju u domenu istraživanja i razvoja te stručne podrške: mjere čiji učinak se ne može precizno kvantificirati u obliku smanjenja emisija stakleničkih plinova.

Razvojno-inovacijski projekti za ostvarenje Europskog zelenog plana

Poticat će se razvoj inovativnih rješenja koja doprinose realizaciji ciljeva Europskog zelenog plana. Poziv se odnosi na projektne prijedloge tehnološke razine spremnosti 5-8, odnosno eksperimentalni razvoj i studije izvedivosti.

Projektne prijedlozi mogu uključivati studije izvedivosti, analize, razvoj novih ili poboljšanih proizvoda, procesa ili usluga, izradu prototipova, demonstracijske aktivnosti, pilot-projekte i ispitivanje i provjeru novih ili poboljšanih proizvoda, procesa ili usluga u okruženju koje odražava operativne uvjete iz stvarnog života ako je osnovni cilj ostvarenje daljnjih tehničkih poboljšanja na proizvodima, procesima ili uslugama.

Projektne prijedlozi se mogu prijaviti u sljedećim tematskim područjima:

- Značajno smanjenje emisija stakleničkih plinova/postizanje klimatske neutralnosti
- Održiva industrija
- Načini za osiguravanje održivijih proizvodnih ciklusa boljih za okoliš
- Održiva mobilnost
- Održivi poljoprivreda i šumarstvo.

Projekte mogu prijaviti mikro, mali, srednji i veliki poduzetnici te fakulteti, instituti i druge znanstvene institucije. Prijavitelji poduzetnici mogu i ostvariti suradnju s organizacijom za istraživanje i širenje znanja (sveučilišta, istraživački instituti, agencije za prijenos tehnologije, posrednici u inovaciji, fizičke osobe ili virtualni kolaborativni subjekti usmjereni na istraživanje) kako bi doprinjele provedbi projekta te dijelile njegove rizike i rezultate. Svi uvjeti provedbe i izvještavanja prema Ministarstvu bit će obuhvaćeni ugovornim odnosima, a financiranje aktivnosti provodit će Fond u 100 % iznosu.

Ostale aktivnosti, odnosno mjere provodit će se kao stručna podrška (programi, studije, analitičke podloge i dr.) putem Fonda kao provedbenog tijela u 100 % iznosu.

Sredstva se koriste i za nužno sufinanciranje nacionalne komponente u okviru LIFE programa iz područja klimatskih promjena, a mogu se koristiti i za nužno sufinanciranje nacionalne komponente u sklopu EU projekata u sklopu okvirnih programa EU za istraživanje i inovacije Obzor 2020 i Obzor Europa i drugih EU programa, ali uz uvjet da je tematski obuhvat projekta u skladu s prioritetima odnosno aktivnostima navedenim u ovom Planu, što ocjenjuje Ministarstvo.

Ključne razvojne tehnologije omogućuju prijelaz s tradicionalnog gospodarstva na gospodarstvo s niskom emisijom ugljika temeljeno na znanju. One imaju važnu ulogu u razvoju, inovaciji i jačanju konkurentnosti industrije, a uključuju biotehnologiju, mikro- i nano-elektroniku i fotoniku te druge napredne materijale i tehnologije. Budući da je Strategija

pametne specijalizacije jedan od temeljnih strateških dokumenata u području tehnološkog razvoja i inovacija, ovime su stvorene početne pretpostavke za tranziciju u niskougljično gospodarstvo i za uključivanje u ovaj proces institucija nadležnih za podršku poslovnim ulaganjima u istraživanje, razvoj i inovacije (Ministarstvo, HAMAG-BICRO). Glavni dio sredstava za provedbu Strategije pametne specijalizacije planira se osigurati iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Prijedlog mogućih mjera u sektoru istraživanje i razvoj te stručna podrška uključuje:

- uspostava platforme za prikupljanje, uporabu i skladištenje CO₂
- financiranje Programa poticanja istraživačkih i razvojnih aktivnosti u području klimatskih promjena za razdoblje od 2021. do 2025.
- pristupanje Europskim partnerstvima i aktivnostima u provedbi Europskih misija u sklopu novog Okvirnog programa EU za istraživanje i inovacije Obzor Europa.
- studije i istraživanja u području unaprjeđenja izvješćivanja o emisijama stakleničkih plinova iz svih sektora
- studije, smjernice i analize kojima se doprinosi politikama zaštite okoliša, klime i obnovljivih izvora energije
- studije i istraživanja povećanja i poboljšanja energetske učinkovitosti u sektoru graditeljstva, prometa i ostalim sektorima
- ostale mjere u području stručne podrške koje doprinose smanjenju emisija stakleničkih plinova
- financiranje nacionalne komponente LIFE i drugih EU programa.

Nastavkom programiranja financiranja istraživanja i razvoja u području klimatskih promjena ostvarit će se daljnji značajan doprinos kao i stvoriti jedinstvena baza znanja, odnosno rezultata istraživačkih i razvojnih aktivnosti u području klimatskih promjena.

Unaprjeđenje izvješćivanja iz svih sektora, uključujući LULUCF

Dodatkom I. Odluke 15/CP.17 zemlje Priloga I. UNFCCC-a, pozvane su na kontinuirano unaprjeđenje kvalitete podataka o aktivnostima, emisijskim faktorima, metodama i drugim relevantnim tehničkim elementima pri izradi inventara emisija stakleničkih plinova. Uredba (EU) br. 2018/1999, traži od država članica stalno unaprjeđivanje i prelazak na više razine izvješćivanja. Potonje je izuzetno bitno, ne samo u pogledu izvještavanja, već i s aspekta povećanja mogućnosti za lakše ispunjenje cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova te prilagodbe sektora klimatskim promjenama. Točnost izračuna se traži i zbog toga jer tona emisije/ponora stakleničkih plinova ima cijenu, koja je u stalnom porastu.

Unaprjeđivanje Inventara emisija/odliva prema Dodatku I. Odluke 15/CP.17 za zemlje Priloga I. UNFCCC-a odnosi se i na sektor LULUCF. Odluka br. 529/2013/EU o pravilima za obračun emisija i uklanjanja stakleničkih plinova koji nastaju iz djelatnosti povezanih s korištenjem zemljišta, prenamjenom zemljišta i šumarstvom te informacijama o mjerama povezanim s tim djelatnostima traži od država članica unaprjeđivanje i prelazak na više razine izvješćivanja iz sektora LULUCF. Stoga su za Republiku Hrvatsku neophodna poboljšanja vezano za prikupljanje potrebnih podataka u LULUCF sektoru. Ista podrazumijevaju utvrđivanje promjene zalihe ugljika u svakom pohraništu zasebno kao i detaljniju razradu matrice zemljišta. Za sva pohraništa ugljika unutar sektora LULUCF potrebno je uspostaviti odgovarajući

monitoring. Slijedom svega navedenog, ova mjera ocjenjuje se kao prioritetna, jer se njome omogućuje lakše ispunjenje cilja smanjenja emisija/povećanja odliva stakleničkih plinova te prilagodbe LULUCF sektora klimatskim promjenama.

Svrha donošenja novoga Programa poticanja istraživačkih i razvojnih aktivnosti u području klimatskih promjena je stvaranje pretpostavki za pružanje potpore istraživačkim i razvojnim aktivnostima u području klimatskih promjena, prvenstveno ublažavanja klimatskih promjena. Programom će se utvrditi način financiranja te međusobni odnosi dionika određenih Planom, sve kako bi se osiguralo namjensko korištenje sredstava predviđenih Planom i snažno potaknule istraživačke i razvojne aktivnosti u području ublažavanja klimatskih promjena. Također, Programom će se također definirati prioritetna tematska područja istraživanja, sukladno trenutnim nacionalnim prioritetima u ovom području.

Studije i istraživanja u cilju ublažavanja utjecaja niskouglične politike na ekološku mrežu

U okviru ove mjere predviđa se izrada studija, analiza, smjernica, kartografskih prikaza i drugih dokumenata u cilju ublažavanja utjecaja niskouglične politike na ekološku mrežu. Ova mjera, između ostalog uključuje i izradu smjernica te karata osjetljivosti pojedinih skupina divljih vrsta životinja u odnosu na vjetroptencijal, odnosno smjernica te karata osjetljivosti stanišnih tipova u odnosu na fotonaponske sustave, izrada smjernica za ekološku obnovu staništa i dr.

Ostale mjere u području stručne podrške koje doprinose smanjenju emisija stakleničkih plinova

Promicanje zelene javne nabave prema Nacionalnom akcijskom planu za zelenu javnu nabavu

Promicanje zelene javne nabave s ciljem što većeg uključivanja mjerila zelene javne nabave u postupke javne nabave. Ovo uključuje mjere edukacije, promidžbe i praćenje energetske učinkovitosti u javnoj nabavi prema Nacionalnom akcijskom planu za zelenu javnu nabavu.

Financiranje nacionalne komponente LIFE i drugih EU programa

LIFE program je financijski instrument EU koji uključuje okoliš i klimatske aktivnosti. Cilj LIFE programa je doprinijeti primjeni, ažuriranju i razvoju EU politike i zakonodavstva iz područja klime kroz sufinanciranje projekata koji imaju europsku dodanu vrijednost. Potprogram Klimatske aktivnosti ima tri prioritetna područja: ublažavanje klimatskih promjena (najbolje prakse, demonstracijski i pilot projekti), prilagodba klimatskim promjenama (najbolje prakse, demonstracijski i pilot projekti) i upravljanje i informacije na području klime (informiranje, podizanje svijesti i širenje informacija). Potprogram okoliš (u koji spadaju prioriteti priroda i bioraznolikost) uključuje poticanje i podržavanje primjene projekata koji za cilj imaju očuvanje bioraznolikosti i usluga ekosustava čime se pridonosi prilagodbi i ublažavanju posljedica klimatskih promjena.

Za vrijeme trajanja prvog višegodišnjeg programa rada (2018. - 2020. godina), najviša stopa EU sufinanciranja je 55 % prihvatljivih troškova, te se za nacionalnu komponentu u vrijednosti od 22,5 % ukupnog iznosa prihvatljivih i kvalitetnih projekata u području potprograma Klimatske aktivnosti i Okoliš što ocjenjuje Ministarstvo, osiguravati financijska sredstva iz ove

prioritetne mjere Plana. Stoga će Fond, na prijedlog Ministarstva, korisnicima koji udovoljavaju kriterije iskazati financijsku podršku za opravdane troškove sukladno pravilima LIFE programa i to najviše do 50 % učešća kojeg korisnik treba osigurati, a koje ne prelazi 22,5 % ukupne opravdane vrijednosti projekta. U specifičnim slučajevima raspodjela učešća među partnerima na projektu može biti i drugačije raspoređena, što ocjenjuje Ministarstvo.

Projekti s trećim zemljama

Za projekte s trećim zemljama predlaže se alocirati oko **22.000.000 HRK**.

Projekti s trećim zemljama podrazumijevaju financiranje Vlada Vladi (*Government to Government, G2G*) projekata i drugih prikladnih bilateralnih programa namijenjenih ublažavanju i prilagodbi klimatskim promjenama.

Vlada Vladi je instrument koji potiče strukturnu suradnju između dviju vlada u rješavanju pitanja od zajedničkog interesa. To ponajviše podrazumijeva prijenos znanja s razvijenije na manje razvijenu zemlju. U nekim slučajevima, u takvim projektima aktivno sudjeluju i predstavnici poslovnog sektora. Kroz navedene bilateralne projekte razmjenjuju se znanja i iskustvo te se primjenjuje odgovarajući, lokalnim uvjetima prilagođeni pristup kako bi se ispunili zadani ciljevi i pomoglo vladama u njihovim regulatornim zadaćama. Uobičajene aktivnosti u okviru takvih projekata je održavanje treninga, seminara, radionica, izrada različitih institucionalnih i zakonodavnih analiza te analiza tržišta, aktivnosti podizanja javne svijesti te pružanje konzultantskih usluga u pripremi zakonodavnog i strateškog okvira, ali i provedbi pilot projekata, izrade baze podataka i drugih konkretnih implementacijskih tehnika i strategija. Slijedom toga, bilateralni projekti su kombinacija teoretskog znanja i konkretne provedbe i primjene. Republika Hrvatska ima iskustva u provedbi bilateralnih projekata kao primateljica stručne podrške tijekom procesa pristupanja EU, a danas kao članica EU može pružati podršku i pomoć drugim zemljama u procesu njihova pridruživanja EU, a prvenstveno zemljama u regiji. Navedeni projekti mogu poslužiti za transfer hrvatskih znanja i tehnologija, a mogu ih provoditi hrvatski pravni subjekti. Također je praksa da države EU odaberu nekoliko država u razvoju sukladno svojim političkim interesima, a Republika Hrvatska u tom smislu može podupirati susjedne države, uključujući Sjevernu Makedoniju, Crnu goru i Albaniju.